
Technieken van successieplanning met levensverzekeringen

Kempische verzekeringskring
19 september 2023

Inhoudstafel

I. Civiel

1. Erfrecht
2. Begunstigingsclausules

II. Fiscaal

1. Tarieven erfbelasting in Vlaanderen
2. Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

III. Successieplanning via levensverzekering

1. Verzekeringsgift

IV. Voorafgaande schenking & verzekering

Deel I - CIVIEL

I.1 Erfrecht

I.1 a) Als voorschot/buiten erfdeel

Basisbegrippen:

- Als voorschot op erfdeel: bewaart de gelijkheid tussen erfgenamen

→ inbreng

- deze figuur heeft tot doel om de gelijkheid tussen de erfgenamen te bewaren
- het is een verdelingsverrichting tussen de erfgenamen onderling ter correctie van ongelijkheden die ten gevolge van schenkingen binnen erfdeel zijn ontstaan.

I.1 a) Als voorschot/buiten erfdeel

Basisbegrippen:

- Buiten erfdeel (= met vrijstelling van inbreng): de schenker wenst iets extra te geven aan de begiftigde-erfgenaam, naast en bovenop diens erfdeel

→ inkorting

- deze figuur heeft tot doel om de reserve van de reservataire erfgenamen te beschermen
- indien de som van de schenkingen buiten erfdeel de grenzen van het beschikbaar deel overschrijden, kunnen de reservataire erfgenamen een vordering tot inkorting instellen.

I.1 b) Historiek

Art. 124 WLVO 1992: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer zijn de premies die hij heeft betaald, niet aan inbreng of inkorting onderworpen, behalve voor zover het betaalde kennelijk buiten verhouding staat tot zijn vermogenstoestand”*

- **Uitgangspunt:** begunstigde van levensverzekering niet gehouden tot inbreng of inkorting
→ mogelijk om reservataire erfgenamen te onterven via een levensverzekeringscontract
- **Voorwaarde:** betaalde premies proportioneel aan vermogenstoestand verzekeringnemer
- **Discussie:** voorwerp van inbreng/inkorting in geval van kennelijke wanverhouding
 - strekking 1: betaalde premies
 - strekking 2: uitgekeerde kapitaal

I.1 b) Historiek

Art. 124 WLVO 1992: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer zijn de premies die hij heeft betaald, niet aan inbreng of inkorting onderworpen, behalve voor zover het betaalde kennelijk buiten verhouding staat tot zijn vermogenstoestand”*

- GwH 26 juni 2008: *“Art. 124 WLVO 1992 schendt artikelen 10 en 11 Gw., in zoverre het ertoe leidt dat, in geval van een spaarverrichting door de erflater in de vorm van een gemengde levensverzekering, de reserve niet kan worden aangevoerd t.a.v. het kapitaal”*
 - arrest heeft betrekking op inkorting
 - discriminatie → onverantwoord onderscheid tussen reservataire erfgenamen die wel en niet geconfronteerd worden met een begunstiging via gemengde levensverzekering

I.1 b) Historiek

Art. 124 WLVO 1992: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer zijn de premies die hij heeft betaald, niet aan inbreng of inkorting onderworpen, behalve voor zover het betaalde kennelijk buiten verhouding staat tot zijn vermogenstoestand”*

- GwH 16 december 2010: *“Art. 124 WLVO 1992 schendt artikelen 10 en 11 Gw. niet, in zoverre die bepaling ertoe leidt dat, in geval van een spaarverrichting door de erflater in de vorm van een gemengde levensverzekering, de inbreng niet kan worden aangevoerd t.a.v. het kapitaal*
 - arrest heeft betrekking op inbreng
 - geen discriminatie:
 - erflater kan vrij beschikken of begunstigde erfgenaam gehouden zal zijn tot inbreng (↔ erflater kan niet vrij beschikken over reserve van erfgenamen)
 - vermoeden tegengesteld aan vermoeden uit gemeen recht

I.1 b) Historiek

Art. 124 WLVO 2012: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, voor zover de verzekeringnemer dit uitdrukkelijk heeft bedongen, aan de inbreng.”*

- Wetswijziging van art. 124 WLVO door wet van 10 december 2012
 - erflater kan zijn reservataire erfgenamen niet onterven via levensverzekering
→ onderworpen aan inkorting
 - vermoeden begunstiging van erfgenaam met vrijstelling van inbreng
→ in principe niet onderworpen aan inbreng, tenzij uitdrukkelijk bedongen
≠ gemeen recht
 - voorwerp inbreng/inkorting? uitgekeerde kapitaal (= verzekeringsprestatie)
- Inwerkingtreding: nalatenschappen opengevallen vanaf 21 januari 2013

I.1 b) Historiek

Art. 188 W.Verz. (2014): *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, voor zover de verzekeringnemer dit uitdrukkelijk heeft bedongen, aan de inbreng.”*

- Ingevolge wet 4 april 2014 werd art. 124 WLVO afgeschaft, maar de tekst werd ongewijzigd overgenomen in art. 188 W.Verz.
 - omgekeerd vermoeden voor begunstingen aan erfgenamen blijft behouden

I.1 c) Hervorming erfrecht

Art. 188 W.Verz.: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, behoudens zekere vrijstelling van inbreng uitgaande van de verzekeringnemer, aan de inbreng.”*

- Art. 188 W.Verz. wordt gewijzigd door art. 68 Erfwet 2017 (wet 31 juli 2017)
 - verzekeringsprestatie onderworpen aan inkortingsregels
 - verzekeringsprestatie aan erfgenaam wordt vermoed onderworpen te zijn aan inbreng
 - maar: verzekeringnemer kan voorzien dat verzekeringsprestatie toekomt aan erfgenaam met vrijstelling van inbreng
- Inwerkingtreding : aanwijzingen van begunstigen na 1 september 2018 (infra)

I.1 c) Hervorming erfrecht

Art. 188 W.Verz.: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, behoudens zekere vrijstelling van inbreng uitgaande van de verzekeringnemer, aan de inbreng.”*

- Hervorming erfrecht: vermoeden “als voorschot op erfdeel” wordt ingeperkt (destijds art. 843 (oud) BW, sedert 1 juli 2022: art. 4.83 BW)
 - Oude erfrecht: schenkingen en legaten aan erfgenamen moeten worden ingebracht, tenzij deze werden gedaan buiten erfdeel
 - Nieuwe erfrecht: schenkingen en legaten aan erfgenamen in rechte nederdalende lijn moeten worden ingebracht, tenzij deze werden gedaan buiten erfdeel
 - Wisselwerking met vermoeden in art. 188 W.Verz.?

I.1 c) Hervorming erfrecht

Art. 188 W.Verz.: “In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en, behoudens zekere vrijstelling van inbreng uitgaande van de verzekeringnemer, aan de inbreng.”

- Hervorming erfrecht: vermoeden “als voorschot op erfdeel” wordt ingeperkt
 - Wisselwerking met vermoeden in art. 188 W.Verz.?
 - art. 188 W.Verz. maakt geen onderscheid tussen erfgenamen in rechte nederdalende lijn en andere erfgenamen
 - “overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek” voldoende om dit onderscheid te maken ?

I.1 d) Hervorming erfrecht

Art. 188 W.Verz.: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en aan de inbreng.”*

- Art. 68 Erfwet 2017 (dat art. 188 W.Verz. wijzigt) wordt zelf gewijzigd door art. 72 Wet Huwelijksvermogensrecht 2018 (Wet 22 juli 2018)
 - Wijziging gebeurt nog voor inwerkingtreding van nieuw art. 188 W.Verz.
 - Vermoeden parallel aan vermoeden in het Burgerlijk Wetboek
 - begunstiging via levensverzekering van erfgenaam in rechte nederdalende lijn: vermoeden van inbreng
 - begunstiging via levensverzekering van een andere erfgenaam: vermoeden van vrijstelling van inbreng

I.1 e) Inwerkingtreding & overgangsrecht

Art. 188 W.Verz.: *“In geval van overlijden van de verzekeringnemer is de verzekeringsprestatie, overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek, onderworpen aan de inkorting en aan de inbreng.”*

- Art. 69 Erfwet 2017: nieuw art. 188 W.Verz. is van toepassing op de aanwijzingen van begunstigen die gebeuren na de inwerkingtreding van deze wet
 - Inwerkingtreding Erfwet 2017: 1 september 2018
 - Kwalificatie van aanduiding van een begunstigde voor 1 september 2018 wijzigt niet
 - Maar: nieuw art. 188 W.Verz. kan betrekking hebben op oudere verzekeringscontracten wanneer de begunstigde na 1 september 2018 wordt aangeduid of gewijzigd

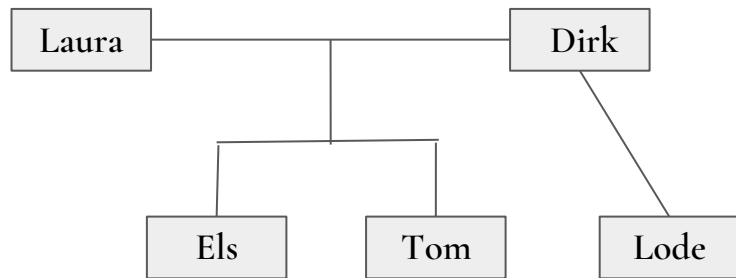

I.1 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

● Situatie 1:

- contract getekend op 1 juni 2018
- verzekeringnemer: Laura
- verzekerde: Laura
- begunstigde: Els

→ aanwijzing begunstigde voor 1 september 2018

- vermoeden met vrijstelling van inbreng → geen inbreng
- onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

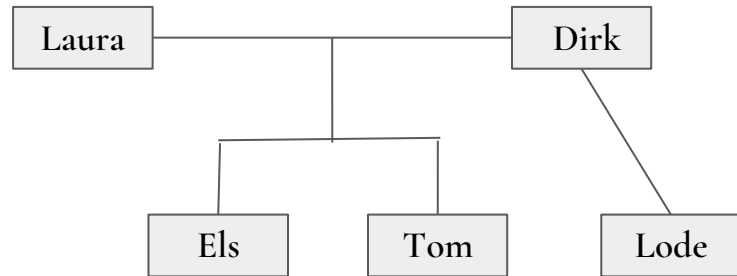

I.1 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

- Situatie 2:

- contract getekend op 1 juni 2018
- wijziging begunstigingsclausule op 1 oktober 2018
- verzekeringnemer: Laura
- verzekerde: Laura
- begunstigde: Tom

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018

- vermoeden van inbreng → inbreng
- onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

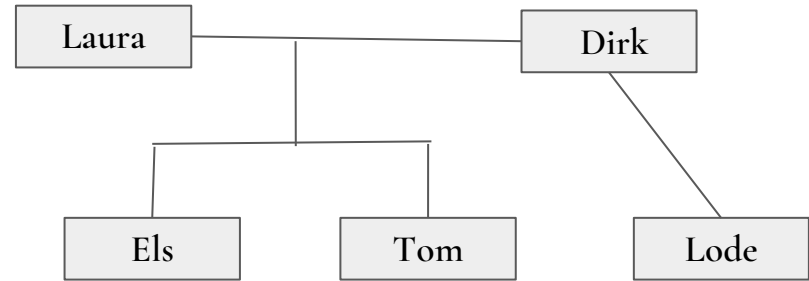

I.1 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

- Situatie 3:

- contract getekend op 1 juni 2018
- wijziging begunstigingsclausule op 1 oktober 2018
- verzekeringnemer: Laura
- verzekerde: Laura
- begunstigde: Tom, met vermelding “buiten erfdeel”

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018

- vermoeden van inbreng speelt niet → geen inbreng
- onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

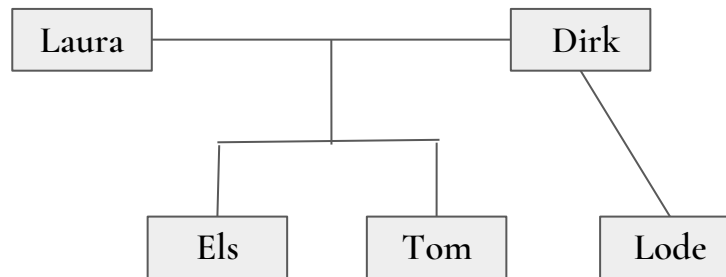

I.1 f) Voorbeeld

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

● Situatie 4:

- contract getekend op 1 november 2018
- verzekeringnemer: Laura
- verzekerde: Laura
- begunstigde: Lode

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018

- geen vermoeden van inbreng (niet-erfgenaam) → geen inbreng
- onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

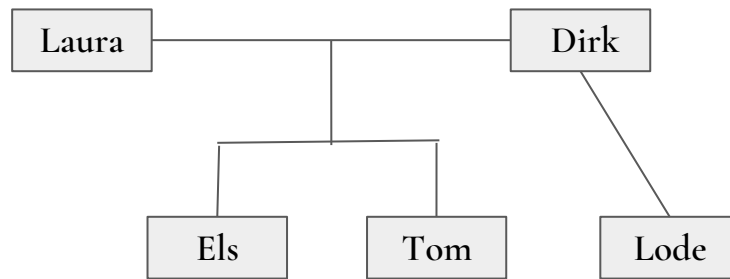

I.1 f) Voorbeeld

Inbreng en inkorting van levensverzekeringen

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom), Dirk had reeds een zoon uit zijn vorige relatie (Lode)

- Situatie 5:
 - contract getekend op 1 november 2018
 - verzekeringnemer: Laura
 - verzekerde: Laura
 - begunstigde: nalatenschap

→ aanwijzing begunstigde na 1 september 2018

- geen vermoeden van inbreng (niet-erfgenaam) → geen inbreng
- onderworpen aan inkortingsregels (inkorting indien > beschikbaar deel)

I.1 g) Fiscale benadering

Inbreng van levensverzekeringen

- SP 17046 d.d. 2 oktober 2017
 - voordelen verkregen uit levensverzekeringen zijn aan inbreng onderworpen, overeenkomstig de regels van het Burgerlijk Wetboek
 - VLABEL houdt rekening met de inbreng voor de toepassing van art. 2.7.1.o.6 VCF
 - begunstigde van de verzekeringsprestatie zal enkel belast worden op het deel van het voordeel dat hij behoudt
 - de erfgenamen die een deel bekomen via inbreng worden op hun deel belast
- elke erfgenaam is erfbelasting verschuldigd op zijn erfdeel

I.2 Begünstigungsclausules

I.2 Begunstigingsclausules

Geen aanduiding begunstigde: verzekeringnemer (bij leven) of diens nalatenschap (bij overlijden)

Begunstigde = echtgeno(o)t(e)

- Generieke aanduiding
 - uitkering aan degene die op het ogenblik van het opeisbaar worden van de prestatie de hoedanigheid van echtgeno(o)t(e) heeft
 - gevolg echtscheiding: ex-echtgenote ontvangt uitkering niet langer
 - voorbeeld:
 - verzekeringnemer: echtgenoot Dirk
 - verzekerde: echtgenoot Dirk
 - begunstigde bij overlijden: echtgenote
 - echtscheiding tussen Dirk en Laura
 - Dirk hertrouwt met Lien
 - Dirk overlijdt
- prestatie zal uitgekeerd worden aan Lien

I.2 Begunstigingsclausules

Begunstigde = echtgeno(o)t(e)

- Nominatieve aanduiding
 - gevolg echtscheiding: begunstiging blijft behouden
 - uitzondering: artikel 299 oud BW is van toepassing
 - verlies huwelijksvoordelen: *“Behoudens overeenkomst in tegenovergestelde zin, leidt de echtscheiding tot het verval van de overlevingsrechten die de echtgenoten elkaar bij huwelijksovereenkomst en sinds het aangaan van het huwelijk hebben toegekend”*
 - overlevingsrechten: o.m. de begunstiging bij levensverzekeringen
 - bepaling in tegenovergestelde zin
 - notie “schuldige echtgenoot” afgeschaft (ingevolge wet 27 april 2007, schuldloze echtscheiding)
 - opgelet: indien echtgeno(o)t(e) bij naam werd aangeduid voor het huwelijk (bv. tijdens wettelijke samenwoning)
→ geen toepassing artikel 299 oud BW

I.2 Begunstigingsclausules

Begunstigde = echtgeno(o)t(e)

- Voorbeeld: Bert en Ellen wonen samen en Bert sluit een verzekeringscontract af met zichzelf als verzekerd hoofd. Later huwen Bert en Ellen.
 - indien initiële begunstigde = Ellen: nominatieve aanduiding, dus ook na echtscheiding blijft Ellen begunstigde
 - indien initiële begunstigde bv. mijn echtgenote en bij ontstentenis de kinderen: generieke aanduiding, Ellen zal geen begunstigde meer zijn, de prestatie zal uitgekeerd worden aan de kinderen

I.2 Begunstigingsclausules

Begunstigde = kinderen

- Generieke aanduiding
 - toepassing regels plaatsvervulling
 - art. 172 W.Verz.: “*De afstammelingen in rechte lijn van een vooroverleden kind komen bij plaatsvervulling op.*”
 - niet alleen de kinderen van kinderen, maar ook de kleinkinderen (en verder) van kinderen kunnen in de plaats kunnen treden van het vooroverleden kind.
 - verschil met Burgerlijk Wetboek: BW voorziet meer situaties van plaatsvervulling, nl. afstammelingen van afstammelingen (dus ook afstammelingen van kleinkinderen), afstammelingen van broer/zus, afstammelingen van neef/nicht
- Nominatieve aanduiding
 - geen toepassen regels plaatsvervulling
 - opgelet met later geboren kinderen

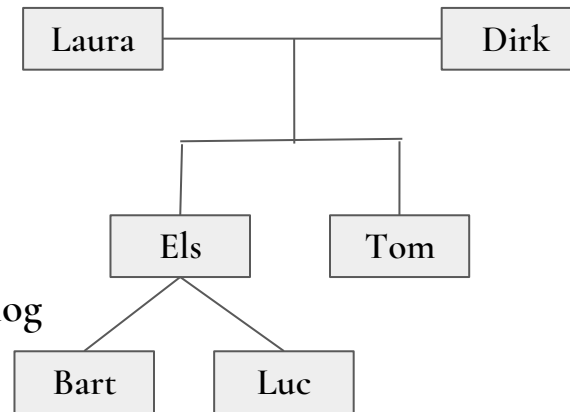

I.2 Begunstigingsclausules

Begunstigden = kinderen: voorbeelden

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom)

- Dirk duidt “mijn kinderen” aan
 - generieke aanduiding
- Dirk overlijdt
 - Els en Tom krijgen elk $\frac{1}{2}$, indien er op dat moment nog een derde kind zou zijn, dan zouden ze elk $\frac{1}{3}$ krijgen
- Stel: Els is vooroverleden en 2 zonen
 - Tom krijgt $\frac{1}{2}$
 - Bart en Luc krijgen elk $\frac{1}{4}$

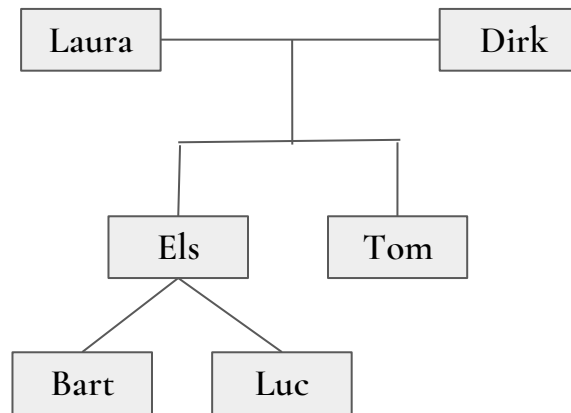

I.2 Begunstigingsclausules

Begunstigden = kinderen: voorbeelden

Laura en Dirk hebben samen 2 kinderen (Els en Tom)

- Dirk duidt “Els en Tom” aan
 - nominatieve aanduiding
- Dirk overlijdt
 - Els en Tom krijgen elk $\frac{1}{2}$
 - indien er op dat moment nog een derde kind zou zijn: deze bekommt niets
- Stel: Els is vooroverleden en 2 zonen
 - Tom krijgt alles
 - Bart en Luc krijgen niets
- Stel: Els en Tom zijn vooroverleden
 - geen plaatsvervulling
 - dus geen begunstiging → nalatenschap

I.2 Begunstigingsclausules

Begunstigde = echtgeno(o)t(e) + kinderen

- Art. 173 W.Verz.:
 - principe: $\frac{1}{2}$ prestatie echtgeno(o)t(e) en $\frac{1}{2}$ kinderen
 - uitzondering: tenzij anders bedongen
 - zowel bij generieke als nominatieve aanduiding
 - voordeel generiek: toepassing regels plaatsvervulling

I.2 Begunstigingsclausules

Begunstigde = wettige erfgenamen = de nalatenschap?

- Wettige erfgenamen:
 - vroeger
 - zelfs bij verwerping nalatenschap
 - geen testamentaire devolutie
 - geen aanspraak schuldeisers
 - elke wettige erfgenamen: elk een gelijk deel
 - Sinds wet 13/01/2012
 - wettige erfgenamen = de nalatenschap
 - behoudens andersluidend beding

- Nalatenschap
 - noodzakelijk te aanvaarden
 - devolutie: testamentair/wettelijk
 - bv. vruchtgebruik - blote eigendom mogelijk
 - aanspraak schuldeisers

I.2 Begunstigingsclausules

Keuzebeding = LLE bepaalt verdeling huwgemeenschap bij overlijden eerststervende

- eerst vereffening-verdeling huwgemeenschap, dan vereffening-verdeling nalatenschap
- keuzebeding bepaalt aandeel dat terecht komt bij LLE en saldo terecht in nalatenschap
- uitkering levensverzekering komt terecht in nalatenschap (indien begunstigde = nalatenschap)
- keuzebeding heeft geen impact op de uitkering levensverzekering aan nalatenschap
- oplossing? keuzelegaat

Keuzelegaat = legatis mag keuze maken uit de nagelaten goederen

- wijzigt de begunstiging van de levensverzekering niet
- heeft wel impact op de uitkering levensverzekering, indien begunstigde = nalatenschap

Deel II - FISCAAL

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Toepasselijk tarief op datum overlijden (art. 2.7.4.1.5 VCF)
- Progressief tarief in functie van:
 - verwantschap met erflater
 - omvang netto-actief
- Gevolg:
 - hoe meer de erfgenaam verwerft uit de nalatenschap, hoe hoger de heffing
 - uitzonderingen: verlaagde tarieven en vrijstellingen

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Per erfgenaam wordt een afzonderlijke berekening gemaakt
 - Categorie I: rechte lijn en partners
 - Categorie II: anderen
 - tussen broers en zussen
 - tussen anderen
 - aanverwanten?
- Onzekerheid inzake graad van verwantschap of inzake devolutie:
 - hoogste erfbelasting = tarief tussen anderen
 - latere terugvordering mogelijk als onzekerheid einde neemt

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: rechte lijn en partners (echtgenoten en samenwonenden)

Schijf in euro	Toepasselijk tarief	Totaalbedrag belasting op voorgaande schijf
0,01 - 50.000	3% (0% tussen partners voor roerend erfdeel)	/
50.000,01 - 250.000	9%	1.500
> 250.000	27%	19.500

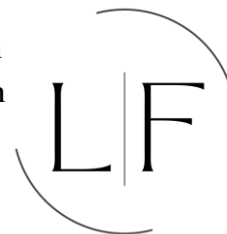
II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: rechte lijn en partners - gesplitste taxatie
 - Art. 2.7.4.1.1, §2, lid 1 VCF
 - Afzonderlijke berekening op netto-actief onroerende goederen en netto-actief roerende goederen
 - Progressievoordeel: verlaging erfbelasting
 - Voorbeeld: twee kinderen verkrijgen elk 500.000 EUR (helft roerende en helft onroerende goederen)
 - zonder splitsing roerend en onroerend erfdeel: elk kind erft 500.000 EUR → erfbelasting: $(50.000 \times 3\%) + (200.000 \times 9\%) + (250.000 \times 27\%) = 1.500 + 18.000 + 76.500 = 87.000$ per kind
 - met splitsing: elk kind erft 250.000 roerend en 250.000 onroerend → erfbelasting: $2 \times ((50.000 \times 3\%) + (200.000 \times 9\%)) = 2 \times 19.500 = 39.000$ per kind

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: rechte lijn
 - Art. 1.1.0.0.2, lid 6, 5° VCF
 - Rechte lijn: kinderen, (achter)kleinkinderen, ouders, (over)grootouders
 - Adoptiekinderen?
 - volle adoptie: volledige gelijkschakeling met afstammelingen
 - gewone adoptie: in principe tarief anderen, tenzij aan de hierna genoemde voorwaarden is voldaan:
 - adoptiekind is een kind van de partner van de adoptant
 - adoptiekind op moment van adoptie onder voogdij geplaatst of wees was
 - van een voor het vaderland gestorven vader of moeder
 - adoptiekind voor leeftijd van 21 jaar gedurende drie achtereenvolgende jaren hoofdzakelijk van de adoptant of van de adoptant en zijn partner, de hulp en verzorging gekregen die kinderen normaal van hun ouders krijgen het kind geadopteerd is door een persoon van wie al de afstammelingen voor het vaderland gestorven zijn

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- **Categorie I: rechte lijn - Stiefkind (kind van partner)?**
 - neutraliteit samenlevingsvorm
 - fiscaal statuut: gelijkschakeling: tarief in rechte lijn
 - geen wettelijk erfrecht
 - opgelet: niet na echtscheiding (tenzij zorgkind)
 - niet voor stiefkleinkinderen

- **Categorie I: rechte lijn - Zorgkinderen?**
 - fiscaal statuut: gelijkschakeling: tarief in rechte lijn
 - geen wettelijk erfrecht
 - voorwaarden
 - bloedverwanten van het zorgkind of de zorgouder komen niet in aanmerking voor het tarief in rechte lijn

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: partners
 - echtgenoten = wettelijk samenwonenden = feitelijk samenwonenden
 - voorwaarden feitelijk samenwonenden (art. 1.1.0.0.2, lid 6, 4°, b en c VCF)
 - op dag van openvallen van nalatenschap: ten minste één jaar ononderbroken samenwonen met erflater (overmacht kan worden aangetoond)
 - voeren van een gemeenschappelijke huishouding
 - uittreksel uit bevolkingsregister = weerlegbaar vermoeden
 - geen wettelijk erfrecht → testament noodzakelijk
 - gelijkschakeling: verkrijging tussen ex-partners met gemeenschappelijke afstammelingen

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Categorie I: partners - gunstregeling gezinswoning
 - vrijstelling gezinswoning
 - aandeel partner
 - in de woning die de erflater en zijn partner tot gezinswoning diende op het ogenblik van het overlijden
 - partner mag geen bloedverwant in de rechte lijn van de erflater zijn, noch een rechtverkrijgende die voor de toepassing van het tarief met een rechtverkrijgende in de rechte lijn wordt gelijkgesteld
 - geldt ook voor aanhorigheden (Reparatiedecreet)
 - moet expliciet aangevraagd worden in de aangifte
 - feitelijk samenwonenden: na 3 jaar samenwonen

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

Tarieven

- **Categorie II:**
 - broers en zussen
 - geen gesplitste taxatie
 - individuele taxatie
 - 25% - 30% - 55%
 - anderen
 - geen gesplitste taxatie
 - geen individuele taxatie
 - 25% - 45% - 55%

Categorie II		
	<i>Broers en zussen</i>	<i>Anderen</i>
0,01 - 35.000	25%	25%
35.000,01 - 75.000	30%	45%
> 75.000	55%	55%

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Voorbeeld legaat aan beste vriend

Legaat van 150.000 EUR		Legaat van 800.000 EUR	
Voor 1/09/2018	Vanaf 1/09/2018	Voor 1/09/2018	Vanaf 1/09/2018
$(75.000 \times 45\%) + (50.000 \times 55\%) + (25.000 \times 65\%)$ = 33.750 + 27.500 + 16.250 = 77.500	$(35.000 \times 25\%) + (40.000 \times 45\%) + (75.000 \times 55\%)$ = 8.750 + 18.000 + 41.250 = 68.000	$(75.000 \times 45\%) + (50.000 \times 55\%) + (675.000 \times 65\%)$ = 33.750 + 27.500 + 438.750 = 500.000	$(35.000 \times 25\%) + (40.000 \times 45\%) + (725.000 \times 55\%)$ = 8.750 + 18.000 + 398.750 = 425.500

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

Rechte lijn en tussen partners		Tussen broers en zussen		Tussen anderen	
0,01 - 50.000	3%	0,01 - 35.000	25%	0,01 - 35.000	25%
50.000,01 - 250.000	9%	35.000,01 - 75.000	30%	35.000,01 - 75.000	45%
> 250.000	27%	> 75.000	55%	> 75.000	55%

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Verlaagde tarieven:

- Vanaf 1 juli 2021: tariefverlaging goede doelen: 0%

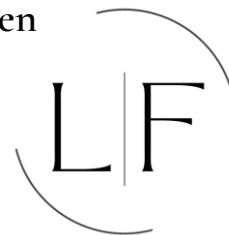
- 1° het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap;
- 2° de Vlaamse, de Franse en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie;
- 3° de Franse en de Duitstalige Gemeenschap en aan het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
- 4° een staat in de Europese Economische Ruimte;
- 5° de provincies en gemeenten in het Vlaamse Gewest;
- 6° de openbare instellingen van de publiekrechtelijke rechtspersonen, vermeld in punt 1° tot en met 5°
- 7° erkende sociale huisvestingsmaatschappijen als vermeld in artikel 40 van de Vlaamse Wooncode van 15 juli 1997;
- 8° de coöperatieve vennootschap Vlaams Woningfonds van de grote gezinnen;
- 9° dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen als vermeld in artikel 12, § 2, 2° en 3°, van het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;
- 10° verenigingen zonder winstoogmerk, ziekenfondsen en landsbonden van ziekenfondsen, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen van openbaar nut;
- 11° openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

- behoud van tarief van 8,5% erfbelasting voor beroepsverenigingen en private stichtingen

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Gunstmaatregel familiale ondernemingen
 - activa familiale onderneming / aandelen familiale vennootschap vallen in nalatenschap
 - doelstelling gunstregime: opvolging familiebedrijven stimuleren en continuïteit familiebedrijven garanderen
 - voorwaarden verschillend per regio: Gunstregime Vlaams Gewest
 - vrijstelling (0%) in schenkbelasting
 - verlaagd vlak tarief (3% of 7%) in erfbelasting
 - 3%: tarief in rechte lijn en tussen partners
 - 7%: tarief tussen anderen
 - mits naleving bepaalde voorwaarden op ogenblik van schenking/overlijden en gedurende periode van drie jaar vanaf schenking/overlijden
 - voorwaarden bij schenking en vererving gelijkgeschakeld
 - wordt niet verder besproken, gezien *in casu* niet relevant

II.1 Erfbelasting: tarieven in Vlaanderen

- Nieuwe belastingvermindering t.a.v. “vrienden” benoemd in testament voor overlijdens vanaf 1 juli 2021 (artikel 2.7.5.0.6 VCF en SP 21041 dd. 27 september 2021)
 - Verlaagd tarief van 3% wordt van toepassing i.p.v. normaal tarief van 25%
 - Beperkingen:
 - enkel ten voordele van natuurlijke personen
 - uitdrukkelijk benoemd in testament
 - er is geen notarieel testament vereist
 - uitdrukkelijk bestempeld als “vriendenerfenis”
 - slechts een nettoverkrijging van 15.000,00 euro onderworpen wordt aan een tarief van 3%
 - vermindering bedraagt hoogstens €3.300
 - vermindering wordt *pro rata* toegekend indien meerdere vrienden worden aangeduid voor de vriendenerfenis
 - vermindering wordt toegekend nadat alle gunstmaatregelen zijn toegepast

The logo consists of the letters 'L' and 'F' in a serif font, separated by a vertical line. A thin, curved line arches over the top of the letters.

II.2 Vlaamse codex fiscaliteit: verzekeringen

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6 VCF

- fictief legaat: verkrijgen uit contract en niet uit nalatenschap → toch belast in de erfbelasting
- overzicht situaties
 - situatie 1: polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater
 - hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
 - hypothese 2: verzekeringnemer = LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders
 - situatie 2: polis komt niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater
 - hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
 - hypothese 2: verzekeringnemer = LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - hypothese 3: verzekeringnemer = erflater + iemand anders

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6 VCF

I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater

“De sommen, renten of waarden die kosteloos aan een persoon kunnen toekomen bij het overlijden van de erflater, ingevolge een contract dat een door de erflater of door een derde in het voordeel van die persoon gemaakt beding bevat, worden geacht als legaat te zijn verkregen door die persoon.”

- Fictief legaat: de sommen die derden verkrijgen op grond van een door de erflater gemaakt beding
 - uitgangspunt: beding ten behoeve van een derde
→ begunstigingsclausule van levensverzekeringscontract
 - “fictief”: verkrijging uit contract en niet uit nalatenschap

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Waarderingsregels belastbare grondslag

- SP 16112 van 5 december 2016
 - toepassingsgebied: levensverzekeringen verbonden aan een beleggingsfonds (tak 23)
 - belastbare grondslag voor uitkering van levensverzekering op basis van algemene waarderingsregels (art. 2.7.3.3.1 en 2.7.3.3.2 VCF)
 - waardering op datum overlijden
 - uitgekeerde som nadien hoger of lager dan waardering op datum overlijden heeft geen invloed op de heffing van de erfbelasting
 - verduidelijking op 13 september 2021 (gepubliceerd op 29 september 2021)
 - uitkeringen van levensverzekeringen ontvangen bij het overlijden van de erflater: algemene waarderingsregels (waardering datum overlijden)
 - levensverzekeringen die nog niet tot uitkering zijn gekomen bij het overlijden van de erflater: belastbaar ingevolge een nieuwe gebeurtenis (i.e. afkoop/uitkering)
→ nieuwe aangifte aan de waarde ten tijde van de effectieve uitkering of afkoop (art. 3.7.3.3.7 VCF)

L|F

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6. VCF

“Wanneer een overledene gehuwd was onder een stelsel van gemeenschap, gelden de bepalingen van het eerste, het tweede en het derde lid ook voor de sommen, renten of waarden die kosteloos aan de langstlevende echtgenoot toekomen ingevolge een levensverzekeringscontract of een contract met vestiging van rente dat door die langstlevende echtgenoot is gesloten.”

- bijzondere situatie: gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - ook levensverzekeringscontracten die door de langstlevende ten behoeve van zichzelf zijn afgesloten, worden geïmputeerd

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.3.2.8. VCF

“§ 1 Als de erflater gehuwd was onder een stelsel van gemeenschap van goederen, worden de sommen, renten of waarden, vermeld in artikel 2.7.1.0.6, die aan de echtgenoot als legaat toevallen voor het volledige bedrag ervan, als legaat belast als ze zijn verkregen als tegenwaarde voor de eigen goederen van de erflater. Ze worden slechts voor de helft belast in alle andere gevallen. Het recht is niet verschuldigd als er bewezen wordt dat de sommen, renten of waarden verkregen zijn als tegenwaarde voor eigen goederen van de echtgenoot. De omstandigheid dat het beding wederkerig is, ontnemt de aard van bevoordeling niet daaraan. De verkrijging wordt vermoed kosteloos te zijn ontvangen, behoudens tegenbewijs.”

- speelt slechts een rol wanneer één van de echtgenoten (gehuwd onder gemeenschapsstelsel) verzekeringnemer is en deze of de andere echtgenoot wordt aangeduid als begunstigde
- indien andere persoon wordt aangeduid als begunstigde
 - premies gemeenschappelijk of eigen, speelt geen rol voor belastbare grondslag
 - puur burgerrechtelijke regeling op niveau vergoedingsregels

L|F

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.3.2.8. VCF

- § 1 bepaalt belastbare grondslag in situatie van gehuwden onder gemeenschapsstelsel wanneer één van de echtgenoten verzekeringnemer is en deze of de andere echtgenoot wordt aangeduid als begunstigde
 - in functie van oorsprong van gelden waarmee levensverzekering gefinancierd
 - gefinancierd met gemeenschappelijke gelden: de belastbare grondslag van het fictief legaat bedraagt de helft;
 - gefinancierd met eigen gelden van erflater: belastbare grondslag van het fictief legaat bedraagt geheelheid
 - gefinancierd met gelden van de langstlevende: belastbare grondslag van het fictief legaat bedraagt nul
- § 2 bepaalt vermindering belastbare grondslag na verzekeringsgift (infra)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

Stel: begunstiging van levensverzekering is “de nalatenschap”

- Artikelen 2.7.1.0.6 VCF en 2.7.3.2.8. VCF niet van toepassing !!!
- Belastbaar op grond van de artikelen 2.7.1.0.1 en 2.7.1.0.2 VCF
- Voorbeeld erfgenamen ‘nalatenschap’: echtgenote en zoon
 - de uitkering gebeurt 100% VG aan LLE, 100% BE aan zoon.
 - beiden worden belast voor de volle 100% (respectievelijk VG/BE) van de uitkering (ondanks feit dat de polis werd gefinancierd vanuit de gemeenschap).
 - de (nalatenschap van) de erflater heeft zich echter verrijkt vanuit het gemeenschappelijk vermogen: het gemeenschappelijk vermogen heeft een vordering op de nalatenschap (welke fiscaal neutraal is, gezien toepassing art. 2.7.3.2.7 VCF).

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

Stel: “echtgenote en zoon” zijn aangeduid als begunstigde

- Wel toepassing van 2.7.1.0.6 VCF en 2.7.3.2.8. VCF
- Elk ½ in volle eigendom (verzekeringwet)
 - LLE wordt belast op 25%: gelet op art. 2.7.3.2.8 VCF
 - tenzij LLE niet gehuwd was met verzekeringnemer onder een gemeenschapsstelsel of de premies niet betaald werden met gemeenschapsgelden
 - zoon wordt belast op 50%: gezien daar art. 2.7.3.2.8 VCF niet speelt

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6. VCF

“Dit artikel is niet van toepassing op:

- 1° de sommen, renten of waarden die verkregen zijn ingevolge een beding dat aan het registratierecht op de schenkingen onder de levenden is onderworpen;*
- 2° de renten en kapitalen gevestigd ter uitvoering van een wettelijke verplichting;*
- 3° de renten en kapitalen door tussenkomst van de werkgever van de erflater gevestigd in het voordeel van de LLE van de erflater of zijn kinderen die de leeftijd van 21 jaar niet hebben bereikt, tot uitvoering van hetzij een groepsverzekeringscontract (...), hetzij het bindend reglement van een voorzorgsfonds, opgericht in het voordeel van het personeel van de onderneming;*
- 4° de sommen, renten of waarden die bij het overlijden van de erflater worden verkregen ingevolge een contract dat een door een derde in het voordeel van de verkrijger gemaakt beding bevat, als er bewezen wordt dat die derde kosteloos in het voordeel van de verkrijger heeft bedongen.”*

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

Groepsverzekering: criteria

- Het moet gaan om een verzekerde “groep” van personen (bv. de arbeiders van bedrijf X).
- Er moet een relatie werkgever-werknemer bestaan tussen de verzekeringnemer en de verzekerde (= erflater).
- De bijdragen moeten zijn gestort in het kader van een bindend reglement, m.a.w. de storting van de bijdragen moet verplicht zijn.
- De begunstiging moet zijn gemaakt in het voordeel van de langstlevende echtgenoot en/of de kinderen jonger dan 21 jaar.

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- Toepassingsgevallen:

- Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
- Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
- Hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders (3de of LLE gehuwd onder stelsel van scheiding van goederen)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- *Quid* impact directe belastingen en/of sociale bijdragen op belastbare grondslag van uitkering ?
 - federale administratie aanvaardde in het verleden de aftrek van de personenbelasting en sociale bijdragen (via forfaitaire aftrek)
 - Vlabel aanvaardde ook de aftrek van de personenbelasting (na bewijs a.d.h.v. fiscale fiche)
 - Gent 29 maart 2022:
 - art. 2.7.3.2.I VCF: brutobedrag uitkering belastbaar in de erfbelasting
 - art. 2.7.3.4.I VCF:
 - vermeldt geen personenbelasting verschuldigd op pensioenuitkeringen als schulden die aftrekbaar zijn op vlak van de erfbelasting
 - is geen schuld van de erflater die bestond op de dag van zijn overlijden
 - is een persoonlijke schuld van de begunstigde op het moment van het overlijden van de erflater

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- *Quid* impact directe belastingen en/of sociale bijdragen op belastbare grondslag van uitkering?
 - Gent 29 maart 2022:
 - administratieve toegevingen
 - hof bevestigt dat fiscus in het verleden louter administratieve toegevingen deden door rekening te houden met een aftrek van PB
 - geen schending van vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel omdat de begunstigde geen rechtmatig vertrouwen kon hebben gehad dat deze in de erfbelasting slechts op de waarde van de uitkering na personenbelasting zou worden belast, vermits de administratieve toegeving inging tegen de wet
 - kritiek rechtsleer:
 - vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel houdt in dat belastingplichtige moet kunnen vertrouwen dat een gedragslijn van de fiscus ook effectief gerespecteerd zal worden, zelfs al gaat deze in tegen de wet
 - schending van dit beginsel kan leiden tot nietigheid van de aanslag
 - Gentse rechtbanken springen soepeler om met deze beginselen dan de Antwerpse (weliswaar inzake DBI-aftrek)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6 VCF

I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:

- *Quid* impact directe belastingen en/of sociale bijdragen op belastbare grondslag van uitkering?
 - Gent 29 maart 2022:
 - er bestaat geen algemeen beginsel dat men slechts belast wordt met erfbelasting op het netto-voordeel dat men krijgt
 - kritiek rechtsleer:
 - basisprincipe in de erfbelasting dat het percentage aan erfbelasting berekend wordt volgens de graad van verwantschap aan een progressief tarief over het netto-aandeel van iedere erfgenaam / legataris

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

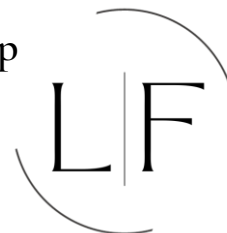
- I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:
 - Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
 - Wie is begunstigde?
 - Begunstigde is LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF
 - belastbare grondslag? vermoeden belasting op de helft van de uitkering (tegenbewijs mogelijk)
 - Begunstigde is iemand anders
 - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF
 - belastbare grondslag? totaliteit van de uitkering

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese I: verzekeringnemer = erflater

- *Vader sluit een levensverzekering met zichzelf als verzekerd hoofd en duidt zijn kinderen aan als begunstigen. Vader overlijdt.*
 - Vader is verzekerd hoofd → bij overlijden: uitkering aan kinderen
 - Verzekeringnemer = erflater, art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van erflater
 - Kinderen worden belast op de totaliteit van de uitkering
- *Man sluit een levensverzekering met zichzelf als verzekerd hoofd en duidt zijn echtgenote (gehuwd onder WS) aan als begunstigde. Man overlijdt.*
 - Man is verzekerd hoofd → bij overlijden: uitkering aan LLE
 - Verzekeringnemer = erflater, art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van erflater
 - LLE wordt belast, maar de belastbare grondslag verschilt naar gelang de wijze waarop premies werden betaald: (weerlegbaar) vermoeden betaald met gemeenschapsgelden

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6 VCF

- I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:
 - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - Wie is begunstigde?
 - Begunstigde is LLE zelf
 - toepassing art. 2.7.1.o.6 VCF
 - belastbare grondslag? vermoeden belasting op de helft van de uitkering (tegenbewijs mogelijk)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

- I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:
- Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - Wie is begunstigde?
 - Begunstigde is iemand anders
 - dezelfde redenering als hypothese 3 (verzekeringnemer = iemand anders) → check: wie heeft begiftigingsinzicht?
 - begiftigingsinzicht gaat uit van VN
 - geen toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van erflater (erflater is louter verzekerd hoofd)
 - indien VN sterft binnen 3 jaar na uitkering → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap verzekeringnemer
 - begiftigingsinzicht gaat niet uit van VN → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater, alsof erflater VN was geweest

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 2: verzekeringnemer = echtgenote (WS) van overledene

- *Vrouw sluit een levensverzekering af met haar man als verzekerd hoofd en zichzelf als begunstigde. Man overlijdt.*
 - Man is verzekerd hoofd → bij overlijden: uitkering aan LLE
Verzekeringnemer en begunstigde = LLE, art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van erflater
 - LLE wordt belast, maar de belastbare grondslag verschilt naar gelang de wijze waarop premies werden betaald (vermoeden van premies betaald met gemeenschapsgelden)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 2: verzekeringnemer = echtgenote (WS) van overledene

- *Moeder sluit een levensverzekering met haar man als verzekerd hoofd en duidt haar kinderen aan als begunstigen. Vader overlijdt.*
 - VN = echtgenote (WS) van overledene
 - Begunstigde is iemand anders dan LLE zelf → uitwerking cfr. hypothese 3
 - Overlijden vader: uitkering bij overlijden erflater, maar ingevolge een levensverzekering afgesloten door iemand anders met begiftigingsinzicht
 - art. 2.7.1.0.6 VCF wordt niet toegepast in nalatenschap erflater
 - Overlijden moeder (binnen 2 jaar na bevoordeling), uitkering is gebeurd binnen 3 jaar voor het overlijden van de VN (met begiftigingsinzicht)
 - art. 2.7.1.0.6 VCF moet worden toegepast in nalatenschap van moeder in hoofde van kinderen

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6 VCF

- I. Polis komt tot uitkering bij het overlijden van de erflater:
 - Hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders (niet erflater of LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel)
 - Wie is verzekeringnemer?
 - Indien verzekeringnemer = begunstigde → alarmbel VLABEL
 - huidige VN = initiële VN OF verzekeringsgift
 - verzekeringsgift (infra) belet niet toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
 - Van wie gaat het begiftigingsinzicht uit?
 - Begiftigingsinzicht gaat uit van VN
 - geen toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van erflater (erflater is louter verzekerd hoofd)
 - indien VN sterft binnen 3 jaar na uitkering
→ toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap verzekeringnemer
 - Begiftigingsinzicht gaat niet uit van VN → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater, alsof erflater VN was geweest

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders

- *dochter is getrouwd met een zakenman en heeft het financieel comfortabel. Vader wilt garanderen dat wanneer schoonzoon zou overlijden, zijn dochter kan genieten van een uitkering. Vader sluit een levensverzekering af op het hoofd van zijn schoonzoon met als begunstigde zijn dochter. Schoonzoon overlijdt onverwachts door een ongeval → uitkering aan dochter. Vader sterft 2 jaar later. Quid art. 2.7.1.0.6 VCF?*
 - Overlijden schoonzoon:
 - uitkering bij overlijden erflater, maar ingevolge een levensverzekering afgesloten door iemand anders met begiftigingsinzicht, schoonzoon is puur verzekerd hoofd
 - art. 2.7.1.0.6 VCF wordt niet toegepast
 - Overlijden vader (binnen 2 jaar na bevoordeling)
 - uitkering is gebeurd binnen 3 jaar voor het overlijden van de bedinger
 - art. 2.7.1.0.6 VCF moet worden toegepast in nalatenschap van vader in hoofde van dochter
 - Verzekeringnemer moet aldus erflater minstens 3 jaar overleven.

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: verzekeringnemer = iemand anders

- *BV sluit een polis af op het hoofd van haar bestuurder met als begunstigde de partner van de bestuurder. Bestuurder overlijdt en partner van de bestuurder ontvangt een uitkering.*
 - Verzekeringnemer is iemand anders dan de erflater of de LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel van erflater
 - Begiftigingsinzicht gaat niet uit van de verzekeringnemer → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van erflater, alsof erflater (bestuurder) zelf verzekeringnemer was
 - BV kan zelf geen begiftigingsinzicht hebben
 - art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van bestuurder
 - volledige uitkering wordt belast
 - gehuwd onder gemeenschapsstelsel: financiering met gemeenschappelijke gelden → uitkering voor de helft belastbaar. Is immers vorm van ‘verloning’

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6. VCF

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

“Als de erflater een contract had afgesloten op grond waarvan er pas een uitkering kan gebeuren na het overlijden van de erflater, worden de sommen, renten of waarden geacht kosteloos te worden verkregen, en geacht als legaat te zijn verkregen, naar gelang van het geval:

1° door de persoon die het levensverzekeringscontract afkoopt na het overlijden van de erflater, op het tijdstip van de afkoop;

2° door de persoon die de sommen, renten of waarden effectief verkrijgt na het overlijden van de erflater, op het tijdstip dat er een uitkering gebeurt.”

- Geen onmiddellijke taxatie
- Taxatie wordt uitgesteld naar een latere “nieuwe gebeurtenis”
 - afkoop na het overlijden van de erflater
 - uitkering na het overlijden van de erflater

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

“Nieuwe gebeurtenis”

- Nieuwe aangifte

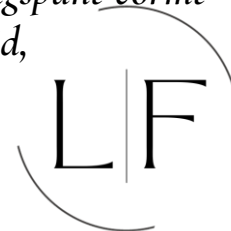
- Art. 3.3.1.0.6 VCF:

“In de volgende gevallen moet binnen dezelfde termijnen als vermeld in artikel 3.3.1.0.5, § 2, een nieuwe aangifte ingediend worden bij de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie: (...) 6° in het geval van artikel 2.7.1.0.6, § 1, derde lid, als, naar gelang van het geval, het levensverzekeringscontract wordt afgekocht of er op grond van het contract een uitkering gebeurt.”

- Belastbare waarde

- Art. 2.7.3.3.7 VCF - *“In de gevallen, vermeld in artikel 3.3.1.0.6, eerste lid, moet de waarde van de goederen op de dag van het vonnis, van de dading of van de gebeurtenis die het uitgangspunt vormt van de termijn voor de indiening van de aangifte, vermeld in artikel 3.3.1.0.6, vierde lid, als belastbare waarde worden aangegeven”*

- Aldus niet afkoopwaarde op moment overlijden, maar wel afkoopsom/uitkering

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Gedeeltelijke afkoop van een levensverzekeringscontract na het overlijden van de erflater

- SP 18033 van 3 mei 2018
 - principe: nieuwe aangifte binnen 4 maanden na de afkoop
 - pijnpunt: contracten die op maandelijkse basis de mogelijkheid tot afkoop voorzien
→ praktisch moeilijk haalbaar
 - VLABEL: tolerantie voor indiening nieuwe aangiften
“Het volstaat dat alle gedeeltelijke afkopen die tijdens het lopende jaar werden gedaan, gegroepeerd worden aangegeven in een nieuwe aangifte die uiterlijk moet worden ingediend binnen de maand na de verjaardag van het overlijden van de erflater. Op deze aangifte zal geen belastingverhoging wegens laattijdige indiening worden geheven, ook al gaat het om afkopen die meer dan vier maanden tevoren werden gedaan.”
→ 1 aangifte per jaar volstaat

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

“Nieuwe gebeurtenis”

- Nieuwe aangifte
 - *Quid* belastingverhoging (boete) en interesten?
 - Geen belastingverhoging als nieuwe aangifte tijdig wordt ingediend
 - Geen interesten als betaaltermijn van het aanslagbiljet (na nieuwe aangifte) niet werd overschreden

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.o.6. VCF

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater
 - Toepassingsgevallen:
 - Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater
 - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - Hypothese 3: verzekeringnemer = erflater + iemand anders
→ polis met 2 verzekeringnemers, meestal ook met 2 verzekerde hoofden
 - Wanneer en in welke nalatenschap wordt art. 2.7.1.o.6 VCF toegepast?

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

- Toepassingsgevallen:

- Hypothese 1: verzekeringnemer = erflater

- nieuwe VN koopt af → nieuwe gebeurtenis in nalatenschap erflater

- toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater

- belastbare grondslag? totale uitkering, tenzij verkrijger LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel met erflater

- uitkering gebeurt aan de door de erflater aangeduide begunstigde
→ nieuwe gebeurtenis in nalatenschap erflater

- toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater

- belastbare grondslag? totale uitkering, tenzij verkrijger LLE gehuwd onder gemeenschapsstelsel met erflater

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 1: verzekeringnemer = erflater

- *Vader heeft bij leven een levensverzekering afgesloten als verzekeringnemer ten voordele van zijn kinderen bij het overlijden van zijn echtgenote (moeder van de kinderen). Bij overlijden van vader volgt geen uitkering, maar later overlijdt moeder.*
 - Geen uitkering bij overlijden van de erflater → geen onmiddellijke taxatie
 - Moeder overlijdt en uitkering gebeurt aan kinderen
 - kinderen waren de oorspronkelijke begunstigen aangeduid door vader
 - tussen overlijden vader en uitkering bij overlijden moeder is niets gewijzigd aan polis
 - nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van vader en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
 - nieuwe aangifte: kinderen worden belast op volledige uitkering in nalatenschap van vader
 - Stel: verkrijger = langstlevende echtgenoot (WS): $\frac{1}{2}$ (vermoeden voordeel opgebouwd met gemeenschappelijke gelden)

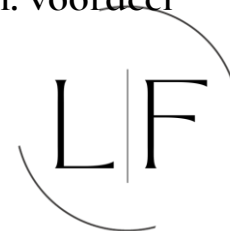

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 1: verzekeringnemer = erflater

Vader heeft bij leven een levensverzekering afgesloten als verzekeringnemer ten voordele van zijn kinderen bij het overlijden van zijn echtgenote (moeder van de kinderen). Bij overlijden van vader volgt geen uitkering. Degene die na het overlijden van de erflater, in de rechten van verzekeringnemer treedt, koopt polis af.

- Geen uitkering bij overlijden van de erflater → geen onmiddellijke taxatie
- Nieuwe verzekeringnemer koopt polis af
 - nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van vader en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
 - nieuwe aangifte
 - principe: geheelheid afkoopsom belastbaar
 - uitzondering: langstlevende echtgenoot (WS) heeft afkoopsom verkregen: voordeel opgebouwd via gemeenschappelijke gelden: ½ belastbaar
 - Ingewikkeld kluwen indien bijstortingen na overlijden

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Art. 2.7.1.0.6. VCF

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater
 - Toepassingsgevallen:
 - Hypothese 2: verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot gehuwd onder gemeenschapsstelsel
 - Begunstigde = LLE
 - uitkering/afkoop is nieuwe gebeurtenis in nalatenschap erflater
 - toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF
 - belastbare grondslag? (weerlegbaar) vermoeden premies betaald met gemeenschapsgelden
 - Begunstigde = erflater en geen secundaire begunstigde

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 2: Verzekeringnemer = langstlevende echtgenoot (WS)

- *Vrouw (langstlevende echtgenoot WS) sluit verzekeringscontract af op hoofd van de kinderen (verzekerde) en met zichzelf als begunstigde. Man overlijdt. Later koopt de vrouw de polis af*
 - Geen uitkering bij overlijden van de erflater → geen onmiddellijke taxatie
 - Moeder koopt polis af
 - nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van man en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF
 - nieuwe aangifte: principe $\frac{1}{2}$ afkoopsom belastbaar in de mate dat het verkregen voordeel is opgebouwd met gemeenschappelijke gelden
 - Stel: polis wordt niet afgekocht, maar komt tot uitkering aan langstlevende echtgenote: idem
 - Periodieke afkopen: jaarlijkse aangifte binnen de 4 maanden na de verjaardag van het overlijden (Vlabel SP nr. 18033)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater

- VN = erflater of LLE (WS) en er gebeurt een latere uitkering aan een andere begunstigde dan de begunstigde bij overlijden van de erflater
 - Begunstigde aldus gewijzigd door degene die na het overlijden van de erflater de rechten van verzekeringnemer heeft verkregen
 - Link tussen de erflater en de begunstigde doorgeknipt
 - Geen taxatie, geen toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater
 - Begunstigde verkrijgt immers niets door het beding afgesloten door de erflater, maar door beding gemaakt door nieuwe VN
 - Geen nieuwe gebeurtenis → geen nieuwe aangifte
 - Problematiek verschuift naar nalatenschap nieuwe bedinger: taxatie bij uitkering bij overlijden of uitkering binnen 3 jaar voor het overlijden van de nieuwe bedinger

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Schematisch overzicht: *hypothese B vooroverlijdt en A en B zijn niet gehuwd onder WS*

Type verzekeringspolis	Geen overdracht rechten voorzien in polisvoorwaarden	Wel overdracht rechten voorzien in polisvoorwaarden
AAB	<p>geen uitkering, begunstiging komt te vervallen.</p> <p>Mogelijkheden: subsidiaire begunstigde C aangeduid?</p> <ul style="list-style-type: none">- Indien wel, C heeft niets te maken met B, en zal enkel belast worden op basis van artikel 2.7.1.o.6 VCF in nalatenschap A.- Indien geen subsidiaire begunstigde aangeduid en A overlijdt, uitkering aan nalatenschap van A, geen toepassing artikel 2.7.1.o.6 VCF maar gewone taxatie ikv devolutie (volledige uitkering belast bij erfgenamen volgens hun erfdeel).- Indien er geen subsidiaire begunstigde was aangeduid, maar A duidt na overlijden van B andere begunstigde aan, ook geen taxatie n.a.v. overlijden B, enkel toepassing artikel 2.7.1.o.6 VCF in nalatenschap van A	NVT, A nog steeds verzekeringnemer
BBA	taxatie op basis van artikel 2.7.1.o.6 VCF in nalatenschap van B op volledige uitkering	NVT, polis keert uit

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

ABA	Uitkering aan A, doch geen enkele taxatie op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF, tenzij ontstaan uit verzekeringsgift of wettelijk stelsel (NVT) gezien beding ten behoeve van zichzelf	NVT, polis keert uit
BAB(C)	<p>Polis geblokkeerd, subsidiaire begunstigde aangeduid of niet?</p> <p>- Indien wel, C zal belast worden op het moment van de uitkering (overlijden van A) op basis van artikel 2.7.1.0.6 VCF, doch in de nalatenschap van B (nieuwe aangifte) (gezien B C had aangeduid als (secundaire) begunstigde).</p> <p>- Indien geen subsidiaire begunstigde werd aangeduid, uitkering aan nalatenschap van B bij overlijden van A, in dat geval geen toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF (gezien geen beding ten behoeve van een derde) maar gewone taxatie ikv devolutie (volledige uitkering belast bij erfgenamen volgens hun erfdeel).</p>	<p>Nieuwe verzekeringnemer treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging niet: bij overlijden van A wordt uitgekeerd aan nalatenschap B, geen toepassing van artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap B (geen beding ten behoeve van een derde), doch belasting op volledige uitkering in nalatenschap B door erfgenamen conform gewone regels</p> <p>Nieuwe verzekeringnemer treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging: Link tussen de erflater en de begunstigde doorgeknipt: geen taxatie, geen toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap erflater (B: eerste verzekeringnemer): Begunstigde verkrijgt immers niets door het beding afgesloten door de erflater, maar door beding gemaakt door nieuwe VN, geen nieuwe gebeurtenis → geen nieuwe aangifte in nalatenschap B, wel taxatie op basis van 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van nieuwe verzekeringnemer bij uitkering bij overlijden of uitkering binnen 3 jaar voor het overlijden van de nieuwe verzekeringnemer</p>

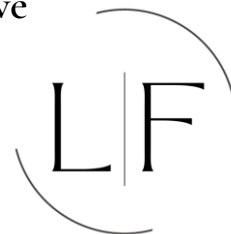
II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

ABC	<p>Geen belasting in nalatenschap B op basis van artikel 2.7.1.o.6 VCF, gezien A begiftigingsinzicht had en niet C. Enkel bij overlijden van A binnen de 3 jaar na de uitkering: taxatie, doch in de nalatenschap van A en niet van B. Slechts toepassing artikel 2.7.1.o.6 VCF in de nalatenschap van B indien begiftigingsinzicht eigenlijk van B uitgaat: bv. indien A vennootschap van B is.</p>	<p>NVT, polis keert uit</p>
BAC	<p>Polis geblokkeerd, uitkering aan C bij overlijden van A: taxatie op basis van artikel 2.7.1.o.6 VCF, doch in nalatenschap B gezien hij C aanduidde als begunstigde.</p>	<p>Nieuwe verzekeringnemer treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging niet: Bij overlijden van A wordt uitgekeerd aan C, nieuwe aangifte o.b.v. artikel 2.7.1.o.6 VCF in nalatenschap B, belast op volledige uitkering in nalatenschap B (tenzij B en C gehuwd zijn onder WS en betaald vanuit de gemeenschap: helft)</p> <p>Nieuwe verzekeringnemer treedt in rechten van B en wijzigt begunstiging: in dat geval link tussen B en begunstigde doorgeknipt, enkel taxatie in nalatenschap nieuwe verzekeringnemer bij uitkering bij overlijden of uitkering binnen 3 jaar voor het overlijden van de nieuwe verzekeringnemer.</p>

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

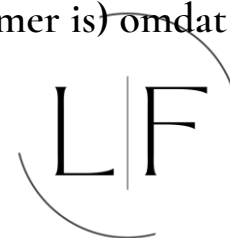
2. Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater
- Hypothese 3: VN = erflater + iemand anders
 - levensverzekering met 2 verzekeringnemers (A en B) en meestal met 2 verzekerde hoofden (A en B), begunstigde bij overlijden A en B: C
 - vermijden dat begunstigde die nog geen uitkering ontving en deze mogelijks nooit zou ontvangen, erfbelasting moet betalen bij het overlijden van de eerste verzekeringnemer/erflater
 - bij overlijden eerste verzekeringnemer: geen uitkering → geen erfbelasting
 - bij overlijden tweede verzekeringnemer: uitkering → erfbelasting, maar 2 aangiften indienen:
 - nieuwe aangifte in nalatenschap eerststervende verzekeringnemer (nieuwe gebeurtenis) voor de helft van de uitkering
 - aangifte in nalatenschap van laatst gestorven verzekeringnemer voor andere helft van de uitkering
 - indien bijstortingen: uitsplitsing stortingen (verzekeringsmaatschappij)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

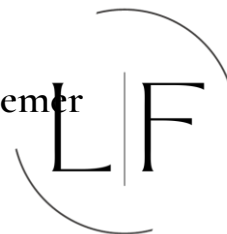
- *levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.*
 - geen uitkering bij overlijden van de eerste verzekeringnemer → geen onmiddellijke taxatie
 - tweede verzekeringnemer koopt levensverzekering af: nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
 - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
 - art. 2.7.1.0.6 VCF zal worden toegepast op de helft van de afkoopsom
 - belastbare grondslag: helft (ongeacht wie de tweede verzekeringnemer is) omdat er wordt vanuit gegaan dat het beding uitgaat van elk van beide verzekeringnemers voor de helft
 - ongeacht het huwelijksvermogensstelsel waaronder de verzekeringnemers eventueel zijn gehuwd

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.*
 - Cijfervoorbeeld:
 - op moment van eerste overlijden: polis = 100.000
 - langstlevende verzekeringnemer koopt polis af: polis = 150.000
 - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
 - belastbare grondslag: helft afkoopsom = 75.000
 - langstlevende verzekeringnemer koopt polis gedeeltelijk af, bv. 20.000
 - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
 - belastbare grondslag: helft afkoopsom = 10.000

II. 2. Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *Levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.*
 - ingewikkeld kluwen indien bijstortingen gebeurd
 - opsplitsing opmaken mogelijk
 - bijvoorbeeld: langstlevende heeft 70% betaald van een eenmalige premie en de eerststervende de overige 30% van de afkoopwaarde.
 - logischerwijze wordt de heffing van de erfbelasting beperkt tot 30% van de afkoopwaarde

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *Stel: geen afkoop, polis komt tot uitkering bij overlijden langstlevende verzekeringnemer. Langstlevende verzekeringnemer heeft nieuwe begunstigde aangeduid na overlijden eerste verzekeringnemer. Quid?*
 - band met eerste verzekeringnemer wordt doorgeknipt
 - art. 2.7.1.0.6 VCF moet worden toegepast in nalatenschap van de langstlevende verzekeringnemer voor de volledige uitkering
 - tenzij: art. 2.7.3.2.8 VCF van toepassing
 - voorbeeld: *A/B-A/B-C polis*
 - A en B zijn 2 broers, A heeft geen kinderen en C is de zoon van B
 - A overlijdt, B wijzigt begunstiging naar D (zijn echtgenote waarmee gehuwd onder gemeenschapsstelsel)
 - toepassing artikel 2.7.1.0.6 VCF in nalatenschap van langstlevende verzekeringnemer (en niet voor de helft bij eerststervende)
 - toepassing artikel 2.7.3.2.8 VCF: belastbare grondslag is de helft

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Voorbeeld hypothese 3: levensverzekering met 2 verzekeringnemers op 2 hoofden

- *Stel: Langstlevende verzekeringnemer heeft polis via verzekeringsgift geschonken aan de begunstigde, nadien kopen kinderen af*
 - geen taxatie bij overlijden eerste verzekeringnemer
 - op verzekeringsgift door langstlevende verzekeringnemer wordt 3% betaald (op waarde op datum schenking)
 - schenking van polis belet in principe niet dat art. 2.7.1.0.6 VCF van toepassing blijft
 - afkoop: nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
 - art. 2.7.1.0.6 VCF zal worden toegepast op de helft van de afkoopsom in nalatenschap van eerste verzekeringnemer

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Let op: aftrekregeling

- vermindering belastbare grondslag erfbelasting met belastbare grondslag waarop schenkbelasting is geheven bij verzekeringsgift (art. 2.7.3.2.8, §2 VCF)
 - waarde polis bij overlijden - afkoopwaarde polis ten tijde van schenking
 - *“In het geval van een levensverzekeringscontract wordt de belastbare grondslag van de sommen, renten of waarden, die aan de persoon, vermeld in artikel 2.7.1.0.6, kunnen toekomen, verminderd met het bedrag dat als belastbare grondslag heeft gediend voor de heffing van de schenkbelasting indien het contract door de erflater aan die persoon werd geschonken.”*

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Vlabel VB nr. 20013 d.d. 11 mei 2020

Splitsing levensverzekeringopolissen

- Feiten

- verzekering met 2 verzekeringnemers op het hoofd van de langstlevende verzekeringnemer
- overdracht rechten aan LL verzekeringnemer → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF?
- verzekeringsgift door de langstlevende verzekeringnemer (Y) → *quid* aftrekregeling?
- splitsing van huidige polissen in afzonderlijke polissen → afkoop in nalatenschap van eerststervende verzekeringnemer (X)?

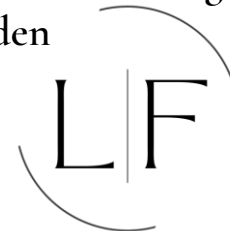
II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Vlabel VB nr. 20013 d.d. 11 mei 2020

Splitsing levensverzekeringopolissen

- Vlabel

- overlijden X → overdracht van rechten van verzekeringnemer aan Y: geen erfbelasting overeenkomstig art. 2.7.1.0.6 VCF
- verzekeringsgift door Y aan begunstigden belet niet dat art. 2.7.1.0.6 VCF toepassing zal krijgen bij nieuwe gebeurtenis
- decretale aftrekregeling kan niet in nalatenschap van X worden toegepast, aangezien verzekeringsgift niet uitging van X
 - kritiek: schenkbelasting betaald op 100% → op aandeel X verrekenen met erfbelasting?
 - informeel heeft Vlabel laten weten hiermee geen rekening te zullen houden (! minstens procedure)
- splitsing polissen = afkoop → nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van X en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Levensverzekering met 2 verzekeringnemers en 2 verzekerde hoofden vs. beding van aanwas

- A/B - A/B - C- structuur
- uitoefening van de rechten door verzekeringnemers in gezamenlijk akkoord
- *post mortem* overdracht van rechten aan de langstlevende verzekeringnemer
 - strekking 1 (meerderheid): niet automatisch, bedingen
 - art. 184 W.Verz.:
*De overdracht van de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten, of van een gedeelte ervan, kan alleen geschieden door middel van een bijvoegsel, getekend door de overdrager, de overnemer en de verzekeraar.
Evenwel kan de verzekeringnemer in de overeenkomst bedingen dat bij zijn overlijden zijn rechten geheel of ten dele zullen overgaan aan een persoon die hij daartoe aanwijst.*
 - rechten van een verzekeringnemer vererven niet via nalatenschap, maar doven uit
 - strekking 2 (minderheid): rechten worden uitgeoefend in onverdeeldheid, bij overlijden verkrijgt de langstlevende de exclusieve rechten
 - conclusie: aangewezen om dit in polisvoorwaarden te regelen

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Aanvaardt VLABEL de aanwas van verzekeringsrechten?

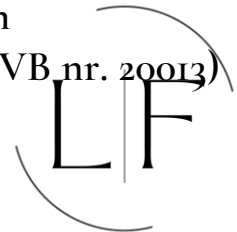
- bij overlijden van A/B wordt wederzijds voorzien in *post mortem* overdracht van alle rechten als verzekeringnemer aan de langstlevende verzekeringnemer
- onbekend wie de langstlevende verzekeringnemer zal zijn
- grote verwantschap met een aanwascontract
 - evenwaardig kanscontract
 - ten bezwarende titel? wederkerige overdracht van rechten en kans op winst of verlies voor beiden gelijkwaardig (leeftijd en inleg)
- *post mortem* overdracht valt ook onder de fictiebepaling van art. 2.7.1.0.6 VCF, weliswaar enkel wanneer de langstlevende verzekeringnemer van zijn afkooprecht gebruik maakt
 - Vlabel maakt een onderscheid tussen de overdracht van de rechten en de verkrijging van het kapitaal door afkoop
 - overdracht van rechten is niet belastbaar
 - afkoop is belastbaar
 - Vlabel zorgt dat LL verzekeringnemer niet kan genieten van de fiscale voordelen van een aanwascontract
 - heffing van erfbelasting kan men niet vermijden bij afkoop door LL verzekeringnemer

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Heffing erfbelasting vermijden bij overlijden LL verzekeringnemer?

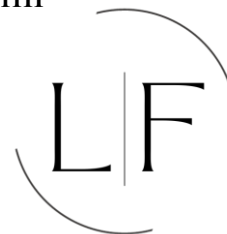
- voor overlijden eerste verzekeringnemer:
 - verzekeringsgift → schenkbelasting (3% of 7%) en aftrekregeling in erfbelasting (*supra*)
 - geen aanduiding begunstiging → LL verzekeringnemer behoudt mogelijkheid om aan vermogensplanning te doen zonder impact op nalatenschap eerststervende
- na overlijden eerste verzekeringnemer:
 - polis wordt niet afgekocht
 - uitkering: erfbelasting verschuldigd door de begunstigde van de uitkering (indien niet gewijzigd) op totaliteit van de uitkering (per helft in nalatenschap van elke verzekeringnemer)
 - verzekeringsgift na overlijden van eerststervende verzekeringnemer: geen aftrekregeling in nalatenschap eerststervende verzekeringnemer (Vlabel VB nr. 20013)
 - polis wordt afgekocht
 - afkoop door LL verzekeringnemer (erfbelasting op ½) + schenking afkoopsom (3%/7% schenkbelasting of risicoperiode erfbelasting)
 - wijziging begunstiging → verplaatst taxatie-verhaal naar nalatenschap LL

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Standpunt VLABEL t.o.v. aanwascontract: SP nr. 17044

- beding van aanwas heeft volledige fiscale doorwerking indien aan verschillende voorwaarden wordt voldaan
 - voorwaarde 1: het beding van aanwas moet opgenomen zijn in een notariële akte voor zover het gaat om een onroerend goed
 - voorwaarde 2: het beding van aanwas moet beperkt zijn, via beschikking onder bijzondere titel
 - voorwaarde 3: het beding van aanwas moet ten bezwarende titel zijn
 - een ongelijkheid op vlak van levensverwachting kan volgens VLABEL niet gecompenseerd worden door een ongelijke inleg
 - ingevolge deze interpretatie kunnen koppels met een groot leeftijdsverschil geen beding van aanwas meer afsluiten

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Standpunt VLABEL t.o.v. aanwascontract: SP nr. 17044

- Antimisbruikbepaling: VLABEL benadrukt dat bedingen van aanwas aangegaan na 1 juni 2012 (IWT algemene antimisbruikbepaling inzake schenk- en erfbelasting), zelfs indien het beding van aanwas voldoet aan de gestelde voorwaarden, kunnen worden getoetst aan de algemene antimisbruikbepaling
 - belang niet-fiscale motieven aan de grondslag van beding van aanwas
 - voorafgaande beslissing voor zekerheid?
- VLABEL bevestigt dat een beding van aanwas tussen echtgenoten mogelijk is m.b.t. eigen goederen van de echtgenoten
 - VLABEL voegt hier - onterecht - aan toe dat het eigen goederen moeten zijn die de echtgenoten in onverdeeldheid bezitten

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Standpunt VLABEL t.o.v. aanwascontract: SP nr. 17044

- toevoeging inzake zaakvervangng op 11 oktober 2021 (gepubliceerd 26 oktober 2021)
 - hervorming goederenrecht voorziet in zaakvervangng van rechtswege
 - Het standpunt is, in zoverre het betrekking heeft op zaakvervangng van rechtswege, van toepassing op bedingen van aanwas die gevestigd worden vanaf 1 september 2021 (datum inwerkingtreding nieuw goederenrecht).
 - Het standpunt is, indien conventionele zaakvervangng voorzien werd, van toepassing op bedingen van aanwas ongeacht de datum van het beding van aanwas.

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Compensatie?

- VLABEL VB nr. 19013 d.d. 19 augustus 2019
 - situatie
 - kanscontract gesloten in 2013 (vóór VLABEL standpunt 17044)
 - gelet op leeftijdsverschil (en de hieruit voortvloeiende verschillende levensverwachting) werd er gekozen voor een ongelijke inbreng
 - leeftijdsverschil meer dan 5 jaar
 - inbreng: verschillend aantal aandelen van een vennootschap
 - er werd voorzien in een stilzwijgende uitbreiding van de aanwas voor zover de opbrengsten worden aangewend om nieuwe roerende goederen te verwerven (ingevolge een gezamenlijke beslissing)

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Compensatie?

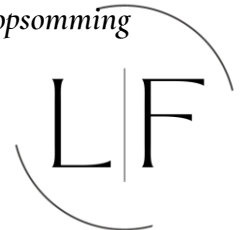
- VLABEL VB nr. 19013 d.d. 19 augustus 2019
 - VLABEL
 - kanscontract m.b.t. niet-onverdeelde goederen → = fiscale regeling als beding van aanwas
 - kanscontract onder bijzondere titel? Ja, want heeft betrekking op specifieke aandelen
 - kanscontract onder bezwarende titel? Ja
 - gelijkaardige levensverwachting moet aanwezig zijn bij afsluiten contract
 - gelijkwaardige inleg moet aanwezig zijn bij afsluiten contract (een goed kan in waarde stijgen of dalen nadien)
 - geen gelijkwaardige inleg, gelet op compensatie met een leeftijdsverschil van 6 jaar
 - SP 17044: compensatie niet langer mogelijk, maar VLABEL bevestigt dat voor kanscontracten gesloten voor 19 september 2018 compensatie wordt aanvaard

L | F

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- VLABEL VB nr. 17046 d.d. 19 oktober 2018
 - feiten
 - aanwasbeding tussen 6 samenwonende broers met een leeftijdsverschil van 15 jaar
 - voorwerp: inkomsten uit arbeid + rechten verbonden aan een verzekeringspolis
 - elke broer is verzekeringnemer van eigen polis
 - voorwerp:
 - “ - Tegoeden in volle eigendom aangehouden op een rekening met nummer BE aangehouden bij de bankinstelling X;
 - Rechten verbonden aan een verzekeringspolis met nr. aangehouden bij Y, in volle eigendom en met inbegrip van alle strikt persoonsgebonden rechten; deze rechten behelzen, zonder dat deze opsomming beperkend is: het recht op de verzekeringsprestaties, het recht om de begunstiging te herroepen of een nieuwe begunstigde aan te duiden, het recht van afkoop, het recht om de verdeelsleutel te wijzigen, het recht om fondsenwisselingen door te voeren en in het algemeen alle rechten die aan de verzekeringnemer toebehoren.”

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- VLABEL VB nr. 17046 d.d. 19 oktober 2018
 - VLABEL
 - gelijkaardige levensverwachting (uit niets zou blijken dat een van de zes broers ten tijde van het afsluiten van het beding van aanwas enig relevant gezondheidsprobleem had) en gelijkwaardige inleg (elk een inleg van ongeveer 700.000,00 euro)
 - geen fiscaal misbruik gelet op niet-fiscale motieven
 - willen erfrecht uitschakelen voor de andere broer en zussen met wie zij niet samenwonen
 - testament is essentieel herroepbaar, dus geen garantie
 - willen vandaag zekerheid bekomen dat de LL het gehele roerend vermogen zou verwerven
 - aanwasbeding ten bezwarende titel → geen schenk- of erfbelasting
 - toepassing artikel 2.7.1.o.6 VCF?

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- VLABEL VB nr. 19032 d.d. 19 augustus 2019
 - feiten
 - aanwasbeding tussen echtgenoten met een leeftijdsverschil van 4 jaar
 - voorwerp: effectenportefeuilles en tak 23-verzekering
 - VLABEL
 - kan onderhands, want geen betrekking op onroerend goed
 - ten bijzondere titel: specifieke goederen
 - ten bezwarende titel: gelijkaardige levensverwachting en gelijkwaardige inleg
 - geen fiscaal misbruik gelet op niet-fiscale motieven
 - LL te beschermen bij overlijden en willen zekerheid inbouwen (schenking en testament essentieel herroepbaar)
 - aanwasbeding ten bezwarende titel → geen schenk- of erfbelasting
 - toepassing artikel 2.7.1.o.6 VCF?

II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- VLABEL VB nr. 20046 d.d. 12 oktober 2020
 - feiten
 - ouders (A en B), gehuwd onder wettelijk stelsel + 4 kinderen
 - ontbinding bestaande maatschap
 - creatie onverdeeldheid waar ouders bijkomende tegoeden in onderbrengen
 - onverdeeld deel dat ouders in VE in onverdeeldheid bezitten wordt omgezet in VG op volledige onverdeeldheid (met aanwas t.v.v. LL ouder)
 - VLABEL
 - *Aanvrager stelt dat het Vermogen zou bestaan uit een gediversifieerde beleggingsportefeuille (randnummer 28). Voor zover hierin ook beleggingsverzekeringen opgenomen zouden zijn, bijvoorbeeld van het type “Tak 21” of “Tak 23” (opsomming is niet exhaustief), is het artikel 2.7.1.o.6 VCF wel degelijk van toepassing. Overeenkomsten die betrekking hebben op een overdracht van de polis (m.a.w. van de rechten van de verzekeringnemer), zoals bvb. aanwasbedingen, beletten immers de toepassing van dit artikel niet want dit artikel belast het geldelijk voordeel dat wordt verkregen uit de polis.*

L | F

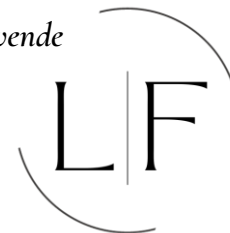
II.2 Vlaamse Codex Fiscaliteit + Vlabel

Kanscontract met als voorwerp een levensverzekeringscontract

- VLABEL VB nr. 21053 d.d. 11 oktober 2021

- VLABEL

- *Zoals hoger werd uiteengezet, heeft het voorgenomen kanscontract betrekking op de polissen, d.w.z. op de rechten die de titularis van de polis (verzekeringnemer) uit deze polis put. Dit staat los van het verkrijgen van de uitkering van de polis, hetzij vervroegd (d.m.v. afkoop), hetzij op de voorziene uitkeringsdatum. Bijgevolg belet het bestaan van een kanscontract m.b.t. de polissen niet dat artikel 2.7.1.o.6 VCF zal worden toegepast op het ogenblik dat het voordeel van de polis wordt verkregen. Dit betekent:*
 - *A. Voor wat de polis van de eerststervende betreft, zal er bij het verkrijgen van de uitkering - hetzij vervroegd (bij afkoop), hetzij op de voorziene uitkeringsdatum - een nieuwe aangifte moeten ingediend worden in de nalatenschap van de eerststervende door de voordeelhebber van de uitkering.*
 - *B. Voor wat de polis van de langstlevende betreft, zal er bij het overlijden van de langstlevende in principe een uitkering gebeuren van deze polis aan de kinderen (tenzij deze eerder werd afgekocht) welke in de aangifte van nalatenschap van de langstlevende zal dienen opgenomen te worden.*

Deel III -
SUCCESSIEPLANNING VIA
LEVENSVERZEKERING

III.1. Verzekeringsgift

III.1 Verzekeringsgift

- Verzekeringsgift = schenking van een levensverzekeringscontract aan de begunstigde
 - verzekeringnemer draagt de rechten die voortvloeien uit het levensverzekeringscontract over
 - overdracht in de vorm van een schenking → verzekeringsgift
 - AAB-structuur wordt omgevormd naar BAB-structuur
- SP 15133 d.d. 12 oktober 2015
 - schenkbelasting op verzekeringsgift ter registratie aangeboden
 - belastbare grondslag: afkoopwaarde polis op datum schenking
 - tarief: roerend goed
 - erfbelasting verschuldigd op kapitaal uitgekeerd na verzekeringsgift
 - ook indien meer dan 3 jaar is verstreken na verzekeringsgift
 - ook indien schenkbelasting werd betaald op verzekeringsgift
 - achterliggende idee VLABEL: verschillend belastbaar voorwerp

III.1 Verzekeringsgift

- Vlaams Decreet 23 december 2016
 - de schenking van een levensverzekering aan de begunstigde vormt het beding ten behoeve van een derde niet om naar een beding ten behoeve van zichzelf
 - begunstigde wordt geacht de uitkering kosteloos te ontvangen (tegenbewijs via verzekeringgift niet mogelijk)
 - erfbelasting (art. 2.7.1.0.6 VCF)
 - vermindering belastbare grondslag erfbelasting met belastbare grondslag waarop schenkbelasting is geheven bij verzekeringgift (art. 2.7.3.2.8, §2 VCF)
 - waarde polis bij overlijden - afkoopwaarde polis ten tijde van schenking

III.1 Verzekeringsgift

Art. 2.7.1.o.6. VCF

“§2 Dit artikel is van toepassing op de sommen of waarden die kosteloos aan een persoon kunnen toekomen bij het overlijden van degene die een levensverzekering aan order of aan toonder is aangegaan. De persoon, vermeld in dit artikel, wordt vermoed kosteloos te ontvangen, behoudens tegenbewijs. Dit tegenbewijs kan niet worden geleverd door aan te tonen dat het contract werd geschonken aan deze persoon.”

- verzekeringgift vormt geen tegenbewijs (infra)

III.1 Verzekeringsgift

Art. 2.7.3.2.8 VCF

- § 2 bepaalt vermindering belastbare grondslag na verzekeringgift

“In het geval van een levensverzekeringscontract wordt de belastbare grondslag van de sommen, renten of waarden, die aan de persoon, vermeld in artikel 2.7.1.0.6, kunnen toekomen, verminderd met het bedrag dat als belastbare grondslag heeft gediend voor de heffing van de schenkbelasting indien het contract door de erflater aan die persoon werd geschonken.”

III.1 Verzekeringsgift

- SP 15133 d.d. 12 oktober 2015 aangevuld op 6 februari 2017
 - Aanvulling: *“voor overlijdens vanaf 9/01/2017 wordt een aftrekregeling decretaal voorzien in art. 2.7.3.2.8, §2 VCF”*
 - Positief: aanknopingspunt is het overlijden en niet verzekeringsgift
→ soms aangewezen om oude verzekeringsgiften te registreren indien verzekerd hoofd nog niet is overleden
 - Negatief: nieuwe heffingsregel (art. 2.7.1.0.6 VCF) geldt voor overlijdens vanaf 1 januari 2017 en de nieuwe regel van vermindering belastbare grondslag (art. 2.7.3.2.8, §2 VCF) geldt voor overlijdens vanaf 9 januari 2017

III.1 Verzekeringsgift

- SP 17013 d.d. 6 maart 2017
 - vermindering belastbare grondslag in erfbelasting met belastbare grondslag waarop “schenkbelasting” is geheven
 - VLABEL: “de term schenkbelasting moet worden geïnterpreteerd als schenkbelasting of registratierecht voor schenkingen”
 - Vlaamse schenkbelasting
 - oude Vlaamse schenkingsrechten
 - schenkingsrechten in andere gewesten

III.1 Verzekeringsgift

- Hoe taxatie erfbelasting vermijden?
 - indien verzekeringgift nog niet gebeurde
 - afkoop levensverzekering → schenking gelden (schenkbelasting) → ev. nieuwe onderschrijving levensverzekering
 - indien verzekeringgift reeds gebeurde
 - ofwel afkoop levensverzekering door verzekeringnemer
 - ofwel aanduiding nieuwe begunstigde
 - fiscaal misbruik:
 - oorspronkelijke begunstigde herbenoemt zichzelf als begunstigde
 - oorspronkelijke begunstigde benoemt tijdelijk andere begunstigde

III.1 Verzekeringsgift

- Voorbeelden

SITUATIE I	Voor verzekeringsgift	Na verzekeringsgift
Verzekeringnemer	vader	zoon
Verzekerde	vader	vader
Begunstigde	zoon	zoon

- AAB-structuur wordt BAB-structuur
- schenkbelasting op verzekeringsgift
- erfbelasting (zelf als schenking werd geregistreerd)

III.1 Verzekeringsgift

- Voorbeelden

SITUATIE 2	Voor verzekeringsgift	Na verzekeringsgift
Verzekeringnemer	vader	zoon
Verzekerde	vader	vader
Begunstigde	moeder	zoon

- AAB-structuur wordt CAC-structuur
- schenkbelasting op verzekeringsgift
- geen erfbelasting gezien nieuwe begunstigde werd aangeduid

III.1 Verzekeringsgift

Kaasroute = schenking roerende goederen voor een buitenlandse notaris

- vroeger:
 - geen verplichte registratie in België → geen schenkbelasting, risicoperiode erfbelasting
 - vrijwillige registratie (*in extremis*) → schenkbelasting, geen risicoperiode erfbelasting
- sedert 16 december 2020: schenkingen voor een buitenlandse notaris worden verplicht registreerbaar in België → schenkbelasting

III.1 De verzekeringsgift

Hof van Cassatie 21 april 2022

- Situaties waarbij verzekeringsgiften zijn gebeurd voor VLABEL SP nr. 15133, maar overlijden nadien:
 - Houden fiscaal stand → behouden kwalificatie als beding ten behoeve van zichzelf
 - De algemene beginselen van behoorlijk bestuur (o.a. recht op rechtszekerheid) gelden ook t.a.v. fiscaal bestuur
 - recht op rechtszekerheid: burger moet kunnen vertrouwen op wat hij niet anders kan opvatten dan als een vaste gedrags- of beleidsregel van de overheid
 - de verwachtingen, die de overheid bij de burger creëert, moeten in de regel worden gehonoreerd.

III.1 De verzekeringsgift

Hof van Cassatie 21 april 2022

- VLABEL SP nr. 15133 van 10 oktober 2022

“Voor overlijdens tot en met 31 december 2016:

Indien er nadien sommen, renten of waarden worden uitgekeerd ingevolge het door de oorspronkelijke verzekeringnemer in het voordeel van de begunstigde gemaakte beding, vallen deze onder de toepassing van artikel 2.7.1.0.6, § 1 VCF. (Hof van Cassatie, 21 april 2022, F.20.0150.N, F.21.0026.N en C.20.0534.N). Voormelde rechtspraak en het daarmee in overeenstemming gebrachte standpunt worden niet aanzien als een nieuw gegeven (zie art. 3.6.0.0.1, tweede lid VCF) en kunnen bijgevolg niet leiden tot ambtshalve ontheffing. In dat geval kan wel nog steeds beroep gedaan worden op de aftrekregeling (zie hieronder).”

Deel IV - LEVENS- VERZEKERING & VOORAFGAANDELIJKE SCHENKING

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Samenvatting: schematisch stappenplan

- Stap 1: check huwelijksvermogensstelsel schenkers: eigen of gemeenschappelijk vermogen?
- Stap 2: Voorafgaande schenking
 - Modaliteiten schenking bespreken
 - Opmaak en aangetekende verzending intentiebrief
 - Overschrijving gelden
 - Opmaak en ondertekening pacte adjoint
- Stap 3: Onderschrijven levensverzekeringscontract: opgelet elementen die aangetoond moeten worden: zie tabel
- Stap 4: Aanvaarding begunstiging

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 1: Check huwelijksvermogensstelsel

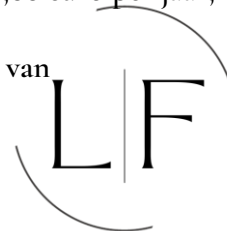
- Een ouder die een deel van zijn vermogen wil overdragen aan zijn kind(eren) en er toch de controle over wil behouden, kan het vermogen schenken aan zijn kind(eren), onder de last dat de kind(eren) het geld zal/zullen beleggen in een levensverzekering.
- In een eerste stap moet steeds nagegaan worden onder welk huwelijksvermogensstelsel de ouders zijn gehuwd. De drie meest voorkomende stelsels zijn:
 - het wettelijk stelsel;
 - het stelsel van scheiding van goederen;
 - het stelsel van de algehele gemeenschap.

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Voorafgaand aan het onderschrijven van een levensverzekeringscontract doen de ouders aldus een schenking van gelden aan de kinderen.
 - De door de ouders gewenste modaliteiten van een schenking moeten steeds vooraf bepaald worden.
- Wat indien één van de kinderen nog minderjarig is?
 - artikel 4.163 BW: schenking aanvaarden door bloedverwanten in de opgaande lijn (zoals ouders, maar ook grootouders)
 - in principe geen machtiging vereist van de vrederechter: meerderheid van de rechtsleer aanvaardt dat op dit principe twee uitzonderingen bestaan:
 - de last overstijgt de schenking (bv. schenking van 100.000,00 euro met last tot betaling van 10.000,00 euro per jaar, waarbij de schenker een levensverwachting heeft van 25 jaar);
 - de last gekoppeld aan de schenking is op zichzelf een machtigingsbehoevende handeling in de zin van artikel 410 oud BW (bv. aan de schenking van een geldsom wordt de last gekoppeld tot aankoop van onroerend goed of de last tot aangaan van een lening).
 - Is er geen ascendent (niet-schenker) meer in leven, dan dient men machtiging te vragen bij de vrederechter (overeenkomstig artikel 410, §1, 6° oud BW).

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Schenking: een contract waarbij de schenker dadelijk, onherroepelijk en met begiftigingsinzicht de eigendom van een goed overdraagt aan de begiftigde, die dit aanvaardt
 - schenking tussen echtgenoten = herroepelijk (m.u.v. schenkingen bij huwelijkscontract)
- Vormvereiste?
 - Principe: notariële akte:
 - Belgische notaris:
 - rechte lijn en tussen partners: 3% Vlaams en Brussels Gewest, 3,3% Waals Gewest
 - anderen: 7% Vlaams en Brussels Gewest, 5,5% Waals Gewest
 - Buitenlandse notaris: ! sluiting kaasroute
 - ! uitzonderingen: vermomde schenking, onrechtstreekse schenking, handgift

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Uitzondering: zoals bankgift → geen geschrift vereist voor geldigheid, maar aanbevolen om volgende documenten op te maken
 - intentiebrief tot schenking (voor de overschrijving)
 - aan een schenking mogen achteraf geen bijkomende modaliteiten worden gekoppeld
 - via intentiebrief kan aangetoond worden dat deze reeds vanaf begin gekoppeld waren aan de schenking
 - pacte adjoint (na schenking)
 - wederzijds document
 - omvat modaliteiten
 - kan dienen voor registratie in extremis
 - daarom vaak nuttig om een apart document op te maken per begiftigde
 - formulering: verleden tijd (zo blijkt uit document dat schenking voorafgaand is gebeurd en dat dit een loutere bevestiging vormt van de feiten)

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
 - voorschot op erfdeel / buiten erfdeel
 - uitsluitingsclausule
 - beding van conventionele terugkeer
 - lijfrente
 - Opgelet: last mag niet dermate hoog oplopen dat het in feite geen schenking meer is en een herkwalificatie naar een contract onder bezwarende titel zich zou opdringen
 - aangewezen om te begrenzen tot een % van het geschonken goed
 - idem indien schenker mogelijkheid wordt gegeven om af te kopen
 - onderschrijving levensverzekeringscontract
 - ontbindende voorwaarden
 - zaakvervanging
 - etc.

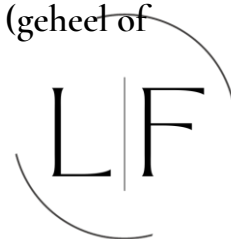
IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

● Modaliteiten?

○ voorschot op erfdeel / buiten erfdeel

- het kan de bedoeling zijn om aan de begiftigde nu reeds bepaalde goederen te geven, die dan bij het overlijden van de schenker moeten aangerekend worden op het erfdeel van die begiftigde (voorschot op erfdeel); de begiftigde kan dan (ingeval van roerende goederen) bij het overlijden van de schenker in principe de geschonken goederen houden, maar krijgt minder uit de nog te verdelen nalatenschap; bij een schenking als voorschot op erfdeel heeft de schenker niet de bedoeling om aan de begiftigde méér te geven dan aan de andere erfgenamen; de bedoeling is om elke erfgenaam op gelijke wijze te begiftigen, met dien verstande dat de begiftigde een deel vroeger krijgt;
- het kan daarentegen de bedoeling zijn om een schenking te doen aan de begiftigde naast en bovenop zijn/haar wettelijk erfdeel (buiten erfdeel). De begiftigde kan deze schenking enkel (geheel of gedeeltelijk) behouden, voor zover de reserve van bepaalde erfgenamen (kinderen en langstlevende echtgenote) niet is geschonden. In voorkomend geval kunnen deze reservataire erfgenamen hun reserve opvragen via een vordering tot inkorting.

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
 - uitsluitingsclausule
 - geschonken goederen moeten eigen blijven van de begiftigde
 - verbod in hoofde van de begiftigde om de geschonken goederen in te brengen in enige gemeenschap of verrekening waaronder hij/zij zou huwen of gaan samenwonen, behoudens wanneer de schenker hierin zou toestemmen
 - evt. laten vervallen bij overlijden schenker(s)

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?

- beding van conventionele terugkeer

- Aan een bankgift kan een ontbindende voorwaarde worden verbonden voor het geval de begiftigde overlijdt vóór de schenker, ongeacht of deze begiftigde al dan niet afstammelingen nalaat. Door een beding van conventionele terugkeer vallen de geschonken goederen of wat hiervoor in de plaats komt, bij vóóroverlijden van de begiftigde niet in zijn/haar nalatenschap maar keren zij terug naar het vermogen van de schenker. Over deze terugkeer zijn geen successierechten verschuldigd.
- Het beding van conventionele terugkeer wordt meestal optioneel geformuleerd. Zodoende behoudt de schenker de mogelijkheid om zich al dan niet op het beding te beroepen, rekening houdend met de situatie waarin hij/zij zich op dat moment zou bevinden.

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?

- lijfrente

- Om aan de schenker een zekere inkomensgarantie te bieden, kan er aan de schenking een last van lijfrente worden verbonden. Dit betekent dat de schenker zich de mogelijkheid kan voorzien om jaarlijks en levenslang een bepaald bedrag of een bepaald percentage op te nemen.
 - Deze last wordt doorgaans optioneel geformuleerd.
 - Opgelet: last mag niet dermate hoog oplopen dat het in feite geen schenking meer is en een herkwalificatie naar een contract onder bezwarende titel zich zou opdringen
 - aangewezen om te begrenzen tot een % van het geschonken goed
 - idem indien schenker mogelijkheid wordt gegeven om af te kopen

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
 - onderschrijving levensverzekeringscontract
 - last opgelegd aan de begiftigde om met de geschonken gelden een polis af te sluiten en de premies hiermee te betalen
 - stap 3 voor concrete onderschrijving polis

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
 - ontbindende voorwaarden
 - bij vervulling voorwaarde wordt de schenking geacht ontbonden te zijn
 - evt. optioneel karakter: schenker moet zich hierop beroepen
 - bv. conventioneel beding van terugkeer bij vooroverlijden
- Nieuw verbintenissenrecht (boek 5 BW): Afschaffing retroactieve werking
 - artikel 5.147, lid 1 BW: de vervulling van de ontbindende voorwaarde werkt voortaan van rechtswege en enkel voor de toekomst (ex nunc)
 - Afschaffing retroactieve werking is niet van dwingend recht → partijen mogen ervan afwijken
 - inwerkingtreding: 1 januari 2023

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 2: Voorafgaande schenking

- Modaliteiten?
 - zaakvervanging
 - modaliteiten gelden voor geschonken gelden, maar ook op al hetgeen in de plaats is gekomen van de geschonken gelden

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 3: onderschrijven levensverzekeringscontract

- De begiftigden kunnen met de geschonken gelden een levensverzekeringscontract afsluiten:
 - Verzekeringnemer: kind-begiftigde (diegene die de gelden geschonken krijgt)
 - Verzekerde: kind - begiftigde
 - Begunstigde bij overlijden: ouders - schenker(s) (diegene die de gelden schenkt)
 - Begunstigde bij leven: kind - begiftigde

Opgelet: het is essentieel dat er kan worden aangetoond dat de verzekeringspolis werd onderschreven met als doel de bedongen terugkeer te verzekeren (zie verder: tabel).

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Wat indien kind minderjarig is? Art. 378 j° 410 oud BW:

De vrederechter moet de voogd bijzondere machtiging verlenen om:

1° de goederen van de minderjarige, met uitzondering van de vruchten en de onbruikbare voorwerpen, te vervreemden, tenzij het beheer is opgedragen aan een instelling bedoeld in artikel 407, § 1, 4°;

2° een lening aan te gaan;

3° de goederen van de minderjarige te hypothekeken of in pand te geven;

4° een pachtcontract, een handelshuurovereenkomst of een gewone huurovereenkomst van meer dan negen jaar te sluiten alsook een handelshuurovereenkomst te hernieuwen;

5° [een nalatenschap, een algemeen legaat of een legaat onder algemene titel te verwerpen], onverminderd artikel [4.40, § 3, van het Burgerlijk Wetboek], of te aanvaarden, wat slechts onder voorrecht van boedelbeschrijving kan geschieden; de vrederechter kan bij een met redenen omklede beschikking machtiging verlenen om een nalatenschap, een algemeen legaat of een legaat onder algemene titel zuiver te aanvaarden, rekening houdende met de aard en de omvang van het geërfde vermogen en voor zover de baten kennelijk de lasten van het geërfde vermogen overschrijden;

6° een schenking of een legaat onder bijzondere titel te aanvaarden;

7° de minderjarige in rechte te vertegenwoordigen als eiser bij de andere rechtsplegingen en handelingen dan die bedoeld in de artikelen 1150, 1180-1° en 1206 van het Gerechtelijk Wetboek. [Geen enkele machtiging is evenwel vereist in geval van burgerlijke partijstelling [...].]

8° een overeenkomst van onverdeeldheid te sluiten;

9° een onroerend goed aan te kopen;

10° [de minderjarige te vertegenwoordigen in de hoedanigheid van vermoedelijk erfgenaam bij een door de wet toegelaten erfovereenkomst, waarbij de vermelde erfovereenkomst echter niet, in hoofde van de minderjarige, de verzaking aan rechten in een niet opgevallen nalatenschap tot gevolg kan hebben];

11° een dading aan te gaan of een arbitrage-overeenkomst te sluiten;

12° een handelszaak voort te zetten die is verkregen door wettelijke erfopvolging of door erfopvolging krachtens uiterste wil. Het bestuur van de handelszaak mag worden opgedragen aan een bijzondere bewindvoerder onder het toezicht van de voogd. De vrederechter kan zijn toestemming te allen tijde intrekken;

13° souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen, zelfs als het om voorwerpen van geringe waarde gaat te vervreemden;

14° te beschikken over de goederen die onbeschikbaar zijn op grond van een beslissing genomen krachtens artikel 379, op grond van artikel 4.40, §§ 1 en 2, van het Burgerlijk Wetboek] of overeenkomstig een beslissing van de familieraad genomen voor de inwerkingtreding van de wet van 29 april 2001 tot wijziging van verscheidene wetsbepalingen inzake de voogdij over minderjarigen.

Art. 407, §1, 4° oud BW: “de door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen erkende instelling waar de rekeningen worden geopend waarop de kapitaalstortingen plaatsvinden en de effecten alsmede de waardepapieren van de minderjarige worden gedeponeerd”

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Wat indien kind minderjarig is? Art. 410 oud BW:

Discussie in rechtsleer:

- daden van beheer i.k.v ouderlijk beheersrecht
- zwaarwichtige beheersdaden en daden van beschikking

Onderscheid tak 21/tak 23?

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Fiscale behandeling schenking geldsom: overlijden ouder(s) - schenker(s)
 - schenking geregistreerd → schenkbelasting
 - wanneer registratie? notariële akten worden altijd geregistreerd
 - vrijwillige registratie pacte adjoint
 - erfbelasting? nihil
 - schenking werd niet geregistreerd:
 - bij overlijden binnen risicoperiode van 3 jaar en schenking werd niet geregistreerd: erfbelasting

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Fiscale behandeling levensverzekeringscontract
 - overlijden kind-begunstigde
 - na overlijden ouders
 - kind = verzekerd hoofd → uitkering aan secundaire begunstigen (bv. echtgenoot/kinderen)
 - art. 2.7.1.0.6 VCF: erfbelasting
 - voor overlijden ouders
 - kind = verzekerd hoofd → uitkering aan ouders
 - maar: conventioneel beding van terugkeer
 - goed nog aanwezig of zaakvervanging dus in principe geen erfbelasting indien volgende elementen kunnen worden aangetoond (tabel)

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Schenkers in Vlaanderen

1. de datum en het voorwerp van de schenking;
2. het feit dat er een beding van terugkeer was overeengekomen;
3. het feit dat de verzekeringspolis werd onderschreven met als doel de bedongen terugkeer te verzekeren.

In de aangifte van nalatenschap van de begiftigde moeten de hiertoe nodige verklaringen worden opgenomen, met toevoeging van afdoende bewijsstukken.

Voor het bewijzen van element 3) worden de volgende bewijsstukken aanvaard:

- het voorleggen van de polis of een bijlage bij de polis, waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat de polis werd afgesloten met als doel de bedongen terugkeer van de schenking te waarborgen;

OF

- het voorleggen van de schenkingsakte waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat het afsluiten van de polis als last was opgelegd door de schenker aan de begiftigde.

Schenkers in Brussel/Wallonië

1. de schenking;
2. de datum van schenking;
3. de clause van conventionele terugkeer (eventueel een aanvullend beding);
4. de afwezigheid van verzaking door de schenker aan de clause van conventionele terugkeer en aan alle of een deel van de gevolgen ervan;
5. de uitdrukkelijke vermelding in het levensverzekeringscontract dat het contract werd afgesloten als gevolg van de schenking bedoeld onder 1) met de bedoeling de betaling van de sommen te dekken die aan de schenker zouden verschuldigd zijn bij het vooroverlijden van de begiftigde in uitvoering van realisatie van onder 3) bedongen terugkeer.

Mocht het bewijs van één van voormelde elementen niet kunnen worden geleverd, zal het beding door de administratie als kosteloos worden beschouwd ten voordele van de schenker

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Stap 4: Aanvaarding van de begunstiging

- Wanneer de ouders nog controle willen uitoefenen op de gedane schenking, is het aangewezen dat de schenker(s) de begunstiging van het levensverzekeringscontract bij overlijden formeel aanvaarden (via de ondertekening van een bijlage bij de verzekeringsovereenkomst).
- Hierdoor kan de verzekeringnemer/begiftigde niet afkopen, niets opnemen, het contract niet in pand geven, de begunstigingsclausule niet wijzigen en aldus geen rechten overdragen zonder het akkoord van de schenker/aanvaardende begunstigde.

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Schenking tussen echtgenoten?

Principe: schenking zijn onherroepbaar

Uitzondering: schenkingen tussen echtgenoten (buiten huwelijkscontract) zijn *ad nutum* herroepbaar

- zonder motivering (absoluut recht)
 - tijdens leven van schenker (persoonlijk recht)
 - zonder formaliteiten
 - *van openbare orde*
-
- Eigen goederen
 - Typisch Belgisch recht (dus opgelet met toepasselijk huwelijksvermogensrecht op internationale casussen)

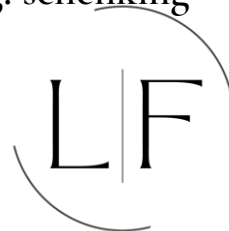

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Precaire planning: schenking eigen goederen aan echtgenoot en doorschenking aan kinderen

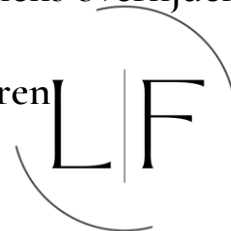
- Voorbeeld:

- M en V zijn gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen
- M schenkt 1.000 roerend vermogen aan V en V schenkt 500 roerend vermogen aan M
- M overlijdt, dus V herroept schenking
- V bezit:
 - 1.000 roerend vermogen ingevolge schenking vanwege M
 - 500 roerend vermogen ingevolge herroeping schenking aan M
 - V bezit het gehele vermogen zonder erfbelasting te betalen
- Stel M had reeds doorgeschonken aan de kinderen en V herroept de schenking: schenking aan kinderen wordt ontbonden
 - → herroepbare planning ten aanzien van de kinderen

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Houding fiscale administratie
 - verleden:
 - de burgerrechtelijke gevolgen van de herroeping van een schenking tussen echtgenoten werken fiscaal door
 - door een herroeping van de schenking door de schenker-echtgeno(o)t(e) bij het overlijden van de begiftigde-echtgeno(o)t(e), behoren de geschonken goederen niet langer tot de NL
 - recent:
 - echtgenoot-schenker was onderfd door echtgenoot-begiftigde (eerststervende)
 - echtgenoot-schenker herroept schenking aan echtgenoot-begiftigde na diens overlijden
 - herroeping wordt als fiscaal misbruik beschouwd
 - erfbelasting in hoofde van de (klein)kinderen op de geschonken goederen

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- REA Oost-Vlaanderen, afdeling Gent, d.d. 10 februari 2022
 - *“De zienswijze van eisers, dat een herroeping ook nog kan gebeuren ná het overlijden van de begiftigde is volgens de rechtbank niet geloofwaardig. Het herroepingsrecht wordt op dat moment immers niet meer uitgeoefend tegen de persoon van de overleden echtgenote, maar wel tegen de erfgenamen die reeds in het bezit van de nalatenschap werden gesteld”*
 - Volgens de rechtbank is het dus ongeloofwaardig dat men een schenking aan zijn echtgenoot nog kan herroepen na het overlijden van de echtgenoot-begiftigde → hoger beroep

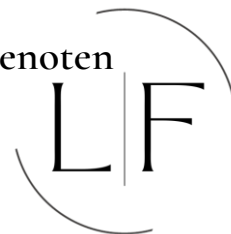

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

Hof van beroep te Gent (30 mei 2023)

- Erfbelasting geheven op waarde van alles wat uit nalatenschap van een rijksinwoner wordt verkregen (art. 2.7.3.1.1 VCF)
 - MAAR of iets uit de nalatenschap verkregen wordt, wordt bepaald door burgerlijk recht (en fiscale fictiebepalingen)
 - absoluut recht van openbare orde voor X om te herroepen
 - herroeping ook mogelijk na overlijden begiftigde
 - niets wijst op veinzing
 - uitvoering herroeping
 - vermelding in aangifte en latere schriftelijke bevestiging
 - terugwerkende kracht herroeping is eigen aan de schenking tussen echtgenoten

→ civielrechtelijke principes krijgen ook op fiscaal vlak uitwerking

IV. Levensverzekering & voorafgaandelijke schenking

- Belang: toevoegen van een conventioneel ontbindende voorwaarde bij vooroverlijden (optioneel)
- ! Aandacht voor het nieuw verbintenisrecht (*cfr. infra*)
ontbindende voorwaarde in principe niet meer retroactief

Vragen?

Disclaimer

© *The contents of this document (and any related slides and presentations) are the copyright of Liesbeth Franck BV. All the rights are reserved. The purpose of this document is to set out general advice and comments, and therefore specific legal advice must be taken before reliance is placed upon it in any particular circumstances. Where hyperlinks are provided to third party websites, Liesbeth Franck BV is not responsible for the content of such sites. To the extent information and opinions contained in this presentation have been obtained from public sources, these are believed to be reliable, but no representation, warranty or undertaking, expressed or implied, is made or given whether such information is accurate, reasonable, authentic, valid or complete and it should not be relied upon as such. Liesbeth Franck BV accepts no liability or responsibility for any direct or consequential loss arising from any use of the material contained in this presentation. It may not be passed on to any third party and no representation on behalf of Liesbeth Franck BV may be made in relation to such onward transmission. Nothing in this documentation may be contained in any presentation or other documentation produced by any other party without the prior written consent of Liesbeth Franck BV*

Liesbeth Franck BV

info@liesbethfranck.be

0474/43.46.55

